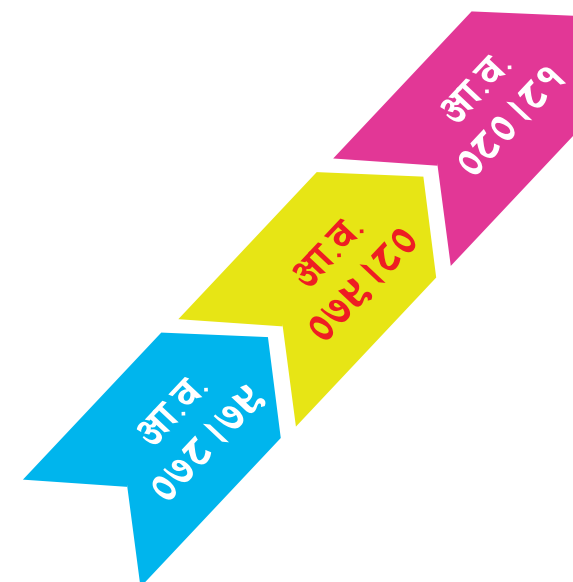

मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आर्थिक वर्ष : २०७८।०७९-२०८०।०८१)

Medium Term Expenditure Framework

(Fiscal Year: 2078/079-2080/081)

ताराखोला गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
अर्गल, बागलुङ

मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आ.व. २०७८/०७९-२०८०/०८१)

ताराखोला गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
अर्गल, बागलुङ

ताराखोला गाउँपालिका
अर्गल, बागलुङ
२०७३

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

अध्यक्षको कलमबाट

वार्षिक निति कार्यक्रम तथा बजेट र विभिन्न तहमा बनेका आवधिक विकास योजनासँग तालमेल मिलाई हरेक योजनाले राखेका लक्ष्य र उद्देश्यहरू पूरा गर्नको लागि मध्यमकालीन खर्च संरचनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ ।

आवधिक योजना र वार्षिक बजेट बीच तालमेल नहुँदा सरकारले गर्ने योजना बहु विकासमा चुनौतीहरू थपिरहने, आयोजना कामकाज र प्रतिफल नतिजामुखि नदेखिन हुँदा नेपालको सविधान, अन्तर सरकारी वित्त व्यावस्थापन ऐन, २०७४ दफा (१७) संघ, प्रदेश, स्थानीय सरकारले मध्यमकालिन खर्च संरचना बनाउन अनिवार्य व्यवस्था गरेको छ ।

ताराखोला गाउँपालिकाले कार्यभार सुरु गरेको तीन वर्ष पूरा गरी चार वर्षमा प्रवेश गर्दै गर्दा ढिलै भए पनि २०७७/०७८ बाट लागु गर्ने गरी बनाइएकोमा सो कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । मध्यमकालीन खर्च संरचना (Medium Term Expenditure Framework) ले पक्कै पनि ताराखोलाको योजनावद्ध विकासमा र नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारले परिलक्षित गरेको सोच तथा लक्ष्यमा पुग्नको लागि मद्दत गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

अन्त्यमा मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार गर्नको लागि महत्वपूर्ण समय प्रदान गर्नुहुने उपाध्यक्ष दिल कुमारी पुन, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामप्रसाद शर्माज्यू प्रति आभार प्रकाट गर्दछु । यस सिलसिलामा सहयोग पुर्याउने विषयगत शाखाका सम्पूर्ण कर्मचारी विषयगत समिति कार्यपालिका सदस्य गाउँसभा सदस्य परामर्शदाता सबैमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

.....
प्रकाश घर्ति मगर
अध्यक्ष

website:- www.tarakholamun.gov.np Email.id :- ito.tarakholamun@gmail.com

"कृषि, वन, खनिज र पर्यटन उद्यमशीलताका लागि सबल पुर्वाधारः
समृद्ध, समन्यायीक ताराखोला विकासको मूल आधार"

ताराखोला गाउँपालिका
अर्गल, बागलुङ
२०७३

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

उपाध्यक्षको कलमबाट

नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको दिर्घकालिन निति र आवाचिक योजना ताराखोला गाउँपालिकाको प्रथम पञ्च वर्षिय आवाधिक योजनाले परिलक्षित गरेका लक्ष्य उद्देश्य प्राप्त गर्न आवाधिक योजना र वार्षिक बजेटको तादाम्यता मिलाई प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरुको बजेटको सुनिश्चितता दिँदै समग्र विकासको लक्ष्य प्राप्तमा मध्यमकालिन खर्च संरचनाको महत्वपूर्ण भूमिका रहने अपेक्षा सहित "समृद्ध नेपाल सूखी नेपाली" को सपना पूरा गर्न मध्यमकालिन खर्च संरचना मागे निर्देशन बन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय बजेटको अनुमान तथा प्रक्षेपण गर्न तयार पारिएको छ । विभिन्न विषयगत शाखा लगायत ताराखोलाको आवाधिक योजनाको तथ्याङ्कलाई आधार मानी यथार्थ परक बनाउने प्रयास गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार पार्न अनवरत रुपमा खट्नु हुने गाउँपालिका अध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, लगायत कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु तथा अन्य कर्मचारी साथीहरु र परामर्शदाताहरुमा विशेष आभार व्यक्त गर्दछु । मध्यमकालीन खर्च संरचनाको आधारमा अबको विकासले गति लिनेमा पनि आफु विश्वस्त रहेको छु ।

.....
दिल कुमारी पुन
उपाध्यक्ष

website:- www.tarakholamun.gov.np Email.id :- ito.tarakholamun@gmail.com

"कृषि, वन, खनिज र पर्यटन उद्यमशीलताका लागि सबल पुर्वाधार:
समृद्ध, समन्यायीक ताराखोला विकासको मूल आधार"

ताराखोला गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
अर्गल, बागलुङ

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

मेरो भनाई

मध्यमकालीन खर्च संरचना विकासको आवधिक योजना र वार्षिक योजनाको बीचमा तालमेल गराउने प्रमुख साधन हो । वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा अगामी ३ वर्षको खर्च प्रक्षेपण गरी ३ वर्षीय बजेट र आयोजनाहरूको छनौट एवम् प्रक्षेपण गर्ने कार्य यसमा पर्दछ । अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा (१७) मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने बाध्यकारी प्रावधान रहेको छ । ताराखोला गाउँपालिकाले उक्त प्रावधान अनुरूप आगामी ३ वर्षको खर्च संरचना र आयोजनाहरूको छनौट गरी प्रथमिकीकरण समेत गरी यो संरचना तयार गरेको छ ।

गाउँपालिकाको पाँच वर्षीय आवधिक योजना, प्रदेशको आवधिक योजना समेतलाई आधारमानी यो खर्च संरचना तयार गरिएको हो । आगामी ३ वर्षमा गाउँपालिकाले सबै विषयगत क्षेत्रहरूमा लिएका उद्देश्य, चुनौती अवसर, प्रमुख रणनीति र प्रमुख आयोजना/कार्यक्रम तथा ती आयोजनाहरूमा बजेटको व्यवस्था समेत उल्लेख गरी त्रिवर्षीय खाका तयार गरिएको छ ।

जनप्रतिनिधीज्यूहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न सहभागी हुने अवसर प्रदान गर्नु भएकोमा अध्यक्षज्यू, उपाध्यक्षज्यू, वडा अध्यक्षज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू लगायत सबै जनप्रतिनिधि ज्यूहरूमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । तथ्यांक संकलन विश्लेषण लगायतमा सहयोग गर्ने कर्मचारी साथीहरू, टाइपिडमा सघाउने कर्मचारी साथीहरूमा समेत धन्यवाद प्रकट गर्दै मध्यमकालीन खर्च संरचना पूर्ण रूपमा कार्यन्वयन भई सफलता हासिल हुने विश्वास प्रकट गर्दछु ।

.....
रामप्रसाद शर्मा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

website:- www.tarakhola.gov.np Email.id :- ito.tarakhola@gmail.com

"कृषि, वन, खनिज र पर्यटन उद्यमशीलताका लागि सबल पुर्वाधारः
समृद्ध, समन्यायीक ताराखोला विकासको मूल आधार"

विषय सूची

क्र.सं.	शीर्षक	पेज नं.
१.	परिच्छेद-१ : परिचय	१-२
२.	परिच्छेद-२ : मध्यमकालीन खर्च संरचना (आ.व. २०७८/०७९-०८०/०८१).....	२
२.१.	चुनौती र अवसर	२-३
२.२.	दीर्घकालिन सोच तथा रणनीति	३
२.३.	मध्यमकालिन आर्थिक खाका	३
२.४.	प्रमुख नतिजा, सूचक तथा लक्ष्यहरु	३
२.५.	प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचकहरु	४-७
३.	परिच्छेद-३ : मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण	७-१३
३.१.	बजेट स्रोतको अनुमान	७-८
३.२.	बजेट विनियोजन तथा प्रक्षेपणको बाँडफाँड	९-१३
४.	परिच्छेद-४ : क्षेत्रगत उपलब्धी : चुनौती, अवसर र रणनीति	१४-५६
४.१.	आर्थिक विकास	१४-१५
४.२.	आर्थिक विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	१५-२६
४.३.	सामाजिक विकास	२६-२७
४.४.	सामाजिक विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	२८-३७
४.५.	पूर्वाधार विकास	३७-३८
४.६.	पूर्वाधार विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	३८-४५
४.७.	वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	४५-४६
४.८.	वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	४६-५३
४.९.	सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास	५३-५४
४.१०.	सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	५४-५६
५.	अनुसूची-१ : त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान	५७-५९
६.	अनुसूची-२ : आर्थिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	६०-६४
७.	अनुसूची-३ : सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	६५-७४
८.	अनुसूची-४ : पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	७५-८२
९.	अनुसूची-५ : वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	८३-८६
१०.	अनुसूची-६ : सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	८७-९१

तालिका सूची

तालिका नं.	विवरण	पेज नं.
१.	प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरु	४
२.	प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा लक्ष्यहरु	४-७
३.	त्रिवर्षीय बजेट खाका	८
४.	आयोजनाहरुको प्राथमिकताको आधारमा बजेट बाँडफाँड	९
५.	दिगो विकास लक्ष्यहरुको आधारमा बजेट बाँडफाँड	९-१०
६.	लैंगिक संकेतको आधारमा बजेट बाँडफाँड	१०
७.	त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा बजेट प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत अनुमान	११-१३
८.	कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	१५
९.	कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	१६
१०.	पशु क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	१६
११.	पशु क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	१७
१२.	पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	१९
१३.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२०
१४.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्य	२२
१५.	कृषि र पशु विकाससँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	२३-२४
१६.	पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	२४
१७.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	२५
१८.	सहकारी क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	२६
१९.	शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२८
२०.	स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३०
२१.	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३१
२२.	संस्कृति प्रवर्द्धन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३३
२३.	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३४-३५
२४.	सामाजिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३५-३७
२५.	सडक तथा पुल क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३८
२६.	सडक तथा पुल क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	३९

२७.	भवन तथा सहरी विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	४१
२८.	उर्जा क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	४२
२९.	सञ्चार क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	४३
३०.	पूर्वाधार विकाससँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	४४-४५
३१.	वन तथा भू-संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	४६-४७
३२.	जलाधार संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	४८
३३.	जलवायु परिवर्तन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	४९
३४.	फोहोरमैला व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	४९
३५.	जल उत्पन्न प्रकोप क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	५०
३६.	वन,वातवारण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	५०-५१
३७.	जलाधार सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	५१
३८.	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	५२
३९.	फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	५२
४०.	जल उत्पन्न प्रकोप र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	५३
४१.	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	५४
४२.	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	५५-५६

परिच्छेद -१ परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ को कार्यन्वयन, समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको राष्ट्रिय दीर्घकालिन लक्ष्य, पन्ध्रौ योजना र दीगो विकासका लक्ष्य तथा गण्डकी प्रदेश सरकारको प्रदेश आवधिक योजना र यसले लिएका लक्ष्य तथा गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले लिएका लक्ष्यहरु हासिल गर्न वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । वि.सं. २०८७ सम्म मुलुकलाई मध्यम आय भएको मुलुकमा रुपान्तरण गर्ने तथा वि.सं. २१०० सम्म समुन्नत मुलुकको रुपमा स्तरोन्नति गर्न गाउँपालिका स्तरबाट समेत भूमिका खेल्नुपर्ने हुन्छ जसको लागि सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी र मितव्ययी ढंगले उपयोग गर्नु आवश्यक छ ।

गाउँपालिकाको आवधिक योजना र वार्षिक बजेट बीच तालमेल मिलाई गण्डकी प्रदेश सरकारले लिएको लक्ष्य समेतलाई मध्यनजर गरी गाउँपालिकालाई समुन्नत, आत्मनिर्भर बनाउन तथा प्राप्त श्रोतहरुको न्यायोचित वितरणको व्यवस्था गर्न, खर्चलाई पारदर्शी मितव्ययी ढंगले परिचालन गर्न मध्यमकालिन खर्च संरचनाले आवश्यक सुधार ल्याउँछ ।

अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च तयार गर्नुपर्नेछ भन्ने उल्लेख गरिएको छ । उक्त खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य, प्रस्तावित योजनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याई, प्रस्तावित योजना कार्यन्वयन हुन सक्ने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिका दुई आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धी, प्रस्तावित योजना लागू गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण, खर्च व्यहोर्ने श्रोत र खर्च गरिएको रकमबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धीको प्रक्षेपण, प्रस्तावित योजनाको मध्यम अवधीको खर्चको रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्चसंगको तादात्म्यता, सञ्चालित योजना भए गत आर्थिक वर्षमा छुट्याईएको खर्च अनुसार लक्ष्य हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण जस्ता विषय समावेश गर्नुपर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्दा गाउँपालिकामा आयोजनाहरुको प्राथमिकीकरण गर्ने योजना तर्जुमा सम्बन्धी दीर्घदर्शनमा उल्लेखित आयोजनाहरुको प्राथमिकीकरण गर्ने विधी द्वारा आयोजनाहरुको प्राथमिकीकरण गरीएको छ । गाउँपालिकामा उपलब्ध तथ्याङ्कहरुको प्रयोग गरिएको छ भने प्रमुख रुपमा आवधिक योजनालाई मध्यनजर गरी आ.व. २०७७/०७८ देखि लागू हुने गरी मध्यमकालीन खर्च संरचनाको खाका तयार गरिएको थियो । जसमा पहिलो वर्षको खर्च र श्रोत अनुमानको वार्षिक बजेटसंग तादात्म्यता मिलाइएको थियो । आ.व. ०७८।७९ मा कार्यन्वयन हुने आयोजना तथा आ.व. ०७९।८० र ०८०।०८१ मा कार्यन्वयन हुने आयोजनाहरुको विवरण र खर्चको आकलन गरिएको छ ।

१.२. मध्यमकालीन खर्च संरचनाका उद्देश्यहरु निम्नानुसार छन्-

१. गाउँपालिकाको खर्च प्रणालीमा वित्त अनुशासन कायम गरी गाउँपालिकालाई प्राप्त हुने मध्यम अवधीको आन्तरिक र बाह्य श्रोतको वास्तविक अनुमान गरी बजेट खाका तर्जुमा गर्ने ।
२. गाउँपालिकाको विकासका योजनाहरुको प्राथमिकता क्षेत्रमा लगानी सुनिश्चित गर्न स्रोत साधनको विनियोजन प्रक्रियाको पुनर्संरचना गरी प्राथमिकता प्राप्त विषयगत क्षेत्रमा बजेटको बाँडफाँड गर्ने ।
३. खर्चलाई बढी प्रभावकारी र कुशल बनाई लक्षित प्रतिफल सुनिश्चित गर्ने ।
४. वार्षिक बजेटलाई आवधिक योजनासंग तालमेल मिलाउने ।

१.३. नेपालमा मध्यमकालीन खर्च संरचना

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको सुरुवात दशौ योजना (वि.सं. २०५९ देखि ०६५) संगसँगै भएको थियो । गणतन्त्र स्थापना पछि अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय तहले वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा आगामी तीन वर्षको खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था रहेको छ । सोही अनुरूप नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेशले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यन्वयन गरेको अवस्था छ । ताराखोला गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष ०७७/७८ देखि मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने नीति अनुरूप यो खर्च संरचना तयार गरिएको हो ।

१.४. संस्थागत व्यवस्था

गाउँपालिकामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्ने प्रयोजनको लागि छुट्टै संस्थागत व्यवस्था कानुनी रूपमा नभए पनि वडा समिति विषय क्षेत्रगत समितिहरू राजस्व परामर्श समिति स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति, योजना तर्जुमा समिति, कार्यपालिका तथा गाउँसभा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न संलग्न हुने समितिहरू हुन् ।

परिच्छेद -२ मध्यकालीन खर्च संरचना आ.व. २०७८/०७९-२०८०/०८१

नेपालको संविधानले तोकेका निर्देशक सिद्धान्त तथा नितिहरूले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्यहरू तथा स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारको परिधि भित्र रही स्थानीय सरकारले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र ऐन कानुनहरू तर्जुमा गर्ने निति बनाउने र आयोजनाहरू छनोट गर्ने बजेट तर्जुमा गरी आयोजनाहरूमा रकम विनियोजन गर्ने लगायतका अधिकारहरू प्राप्त भएका छन् । उल्लेखित अधिकारहरूको अधिनमा रही गाउँपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने वार्षिक बजेट तयार गर्ने तथा वार्षिक बजेट र आवधिक योजनाको तादात्म्यता मिलाउन मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने हुन्छ । प्रदेश र संघका आवधिक योजनाहरूले लिएको लक्ष्यहरूलाई पछ्याउँदै तयार गरिएको गाउँपालिकाको आवधिक योजनाका लक्ष्यहरू परिपूर्ति गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिन्छ ।

२.१. चुनौती र अवसर

स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थितिले गाउँपालिकाको विकासको निमित्त आवश्यक पर्ने दिर्घकालिन सोच सहित वार्षिक एवम् बहु वर्षीय आयोजनाहरू टोल वस्ती स्तरबाट छनोट गरी कार्यन्वयन गर्ने अवस्था रहेको छ । आन्तरिक आम्दानी बढाउन कर तथा गैर कर राजस्व उठाउने अधिकार स्थानीय तहलाई प्राप्त भएकोले करको दर र दायरा वृद्धि गरी आत्मनिर्भर उन्मुख गाउँपालिका बनाउन सकिने अवसर प्राप्त भएको छ । संघ र प्रदेश सरकारबाट सर्वात, समानिकरण, समपूरक र विशेष अनुदानहरू प्राप्त हुने हुनाले गाउँपालिकाको आम्दानीको क्षेत्र वृहत रहेको छ ।

सन् २०२० को सुरुवात सँगै देखिएको कोभिड—१९ ले राष्ट्र तथा अन्तर्राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा पार्ने प्रभावको कारण उत्पादन मूलक क्षेत्रमा परेको असरले राष्ट्रिय आम्दानी घट्ने सम्भावना रहेकोले गाउँपालिकाले प्राप्त गर्ने विभिन्न प्रकारका अनुदानहरू कटौती हुने सम्भावना छ । जसको कारण मध्यमकालीन खर्च संरचनामा अनुमान गरिएको स्रोत नपुग भई आयोजना प्रभावित हुने सम्भावना रहेको छ । प्रत्येक वर्ष वार्षिक बजेट सँग सँगै मध्यमकालीन खर्च

संरचना तयार गर्न स्थानीय तहमा संस्थागत र जनशक्तिगत व्यवस्थाको अभावले चुनौती थपिने सम्भावना रहेको छ ।

२.२. दिर्घकालीन सोच तथा रणनीति

आवधिक योजनामा समावेश गरिएका दिर्घकालिन सोच तथा लक्ष्यहरू मध्यकालिन संरचनामा समावेश गरिएको छ ।

दिर्घकालिन सोच

कृषि, वन, खनिज र पर्यटन उद्यमशिलताका लागि सबल पूर्वाधार: समृद्ध, समन्यायीक ताराखोला विकासको मूल आधार

उद्देश्य

१. सर्वसुलभ, गुणस्तरीय र आधुनिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
२. कृषि, पशुपालन, पर्यटन र उद्योग क्षेत्रमा जोड दिई उत्पादन र मर्यादित रोजगारी सिर्जना गर्ने ।
३. स्वास्थ्य र शिक्षा क्षेत्रमा गुणस्तरीयता अभिवृद्धि गर्ने ।
४. सशक्तिकरण र सामाजिक समावेशिकरणको माध्यमद्वारा समाजमा पछि परेका व्यक्तिहरूलाई विकासको मूलधारमा समाहित गर्ने ।

रणनीति

१. सडक, पुल लगायतका पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने ।
२. कृषि र पशुपालनलाई व्यवसायिक र आधुनिकरण गर्न ।
३. गन्तव्य स्थलहरूको पहिचान गरी पर्यटन पूर्वाधार तयार गर्ने ।
४. स्थानीय उत्पादनमा आधारित उद्योगहरू स्थापना गर्ने ।
५. सुशासन कायम गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
६. समाजमा पछि परेका र आर्थिक अवस्था कमजोर भएका व्यक्तिहरूलाई रोजगारी सिर्जना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्ने ।

२.३. मध्यमकालीन आर्थिक खाका

गाउँपालिकाको आवधिक योजनामा उल्लेखित लक्ष्यहरूका आधारमा आगामी ३ वर्षको समष्टिगत आर्थिक खाका तयार गरिएको छ । आर्थिक खाका तयार गर्दा कृषि तथा पशु क्षेत्रहरूको स्थलगत रूपमा संकलन गरिएको तथ्याङ्कलाई आधार मानी तयार गरिएको छ । भने अन्य तथ्याङ्कहरू आवधिक योजना तथा प्रदेशको पञ्च वर्षीय योजना समेतलाई आधार मानिएको छ । गाउँपालिकामा हाल वितृत रूपमा तथ्याङ्क उपलब्ध नभएकोले विद्यमान अवस्था पहिचान गर्न समस्या रहेको तथा कमजोर क्षेत्रमा लगानीको सुनिश्चितता र लागनीको मात्रा पहिचान गर्न वैज्ञानिक आधार तयार नभएको देखिन्छ ।

२.४. प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरू तथा लक्ष्य

समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली" को मुल राष्ट्रिय लक्ष्य पछ्याउन गाउँपालिकाले संघ र प्रदेश सरकारका राष्ट्रिय एवं प्रादेशिक लक्ष्यहरूलाई पछ्याउदै लैजानु पर्ने आवश्यकता हुन्छ । गाउँपालिकाको विभिन्न सूचकहरूको तथ्यांक सूचकहरू प्राप्त नभए पनि ३ वर्षको अवधीमा उक्त तथ्याङ्कहरू अद्यावधिक भइ लक्ष्य तल उल्लेखित लक्ष्य हासिल गर्न सकिने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.१
प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरु

क्र.सं.	सूचक\लक्ष्य	एकाई	२०७७।०७८ को उपलब्धी	२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
१	आर्थिक वृद्धिदर	%		९.५	१०.५	११.५
२	गरिविको रेखा मुनि रहेको संख्या	%		१५	१३	१०
३	बहु-आयामिक गरिविको सूचकहरु	%		१८	१४	१०
४	१५-२४ वर्ष उमेर समूहको साक्षरता दर	%		९५	९७	९८.५
५	मानव विकास सूचकाङ्क	%				
६	लैंगिक सशक्तिकरण	%				
७	प्रति व्यक्ति आय	%				

२.५. प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचकहरु

कोरोना भाईरसको प्रभाव राष्ट्रिय रुपमा न्यूनीकरण भई देश सामान्य अवस्थामा फर्किएमा त्यसको सकारात्मक प्रभाव गाउँपालिकामा समेत पर्न जाने छ । गाउँपालिकाले ३ वर्षको अवधीमा कृषि, पशुपालन, उद्योगहरुको स्थापना, लगायतका कार्यहरुमा प्रगति हासिल गर्न सके उल्लेखित लक्ष्यहरु हासिल गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.२
प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा लक्ष्यहरु

क्र. सं.	सूचक\लक्ष्य	एकाई	२०७७।०७८	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
क.	आर्थिक विकास					
१	खाद्यान्न बाली उत्पादन)	(क्वीन्टल	४०७६४	४१५००	४२५००	४३५००
२	व्यवसायीक पशुपालन	संख्या	१४	१६	१९	२२
३	व्यवसायीक कृषि फर्म	संख्या	३	४	५	६
४	रोजगारी श्रृजना	संख्या		१००	२००	४००
५	उद्योग स्थापना	संख्या	२३	२८	३५	४३
६	पर्यटन गन्तव्यहरुको निर्माण	संख्या	१	२	४	६

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

७	पर्यटक संख्या	संख्या				
८	होमस्टेको संख्या	संख्या	१०	१२	१५	१७
९	सहकारीको संस्थागत विकास					
ख.	सामाजिक विकास					
१०	खूद भर्ना दर		८६	९०	९२	९४
अ.	आधारभुत तह (कक्षा १-५)		७६	८०	८३	८७
आ.	आधारभुत तह (कक्षा ६-८)		६८	७१	७५	७८
इ.	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)		६८	७१	७५	७८
११	विद्यालय छोड्ने दर (प्रति कक्षा/खुद भर्नाको आधारमा)		१४	१०	८	६
१२	साक्षरता प्रतिशत					
१३	एस.ई.ई. मा B ग्रेड भन्दा माथी ल्याउनेको प्रतिशत		१५	१८	२०	२५
१४	विद्यालय मर्ज र व्यवस्थापन					
१५	मातृमृत्यु संख्या		०	०	०	०
१६	पाँचवर्ष मुनिका बालमृत्यु संख्या		१	०	०	०
१७	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता विकास र व्यवस्थापन		६	७	६	९
१८	सफा खानेपानी प्राप्त गर्नेको प्रतिशत					
१९	पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका					

२०	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण					
२१	लैंगिक मैत्री बजेट प्रतिशत					
२२	लक्षित वर्गको कार्यक्रम प्रतिशत					
ग.	पूर्वाधार विकास					
२३	नयाँ सडक निर्माण (कि. मि.)			६	६	६
२४	सडकको स्तरोन्नति (कि. मि.)			१०	१०	१०
२५	झोलुङ्गेपुल निर्माण		११	४	४	४
२६	पक्की पुल निर्माण		२	२	१	१
२७	सिंचाई (क्षेत्रफल)					
२८	गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण	कामको %	५	५०	४५	०
२९	वडा कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	१	२	२	०
३०	अस्पताल निर्माण	कामको %	०	१०	३०	३०
३१	स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माण	संख्या	२	१	१	१
३२	जनता आवाश अन्तर्गत निजी घर निर्माण	संख्या	२२	१४	१५	१५
३३	नक्सापास गरी निजी घरहरु निर्माण	संख्या	०			
३४	विद्यालय भवन निर्माण	संख्या		५	३	३
३५	जलविद्युत उत्पादन	कि.वा.	३०२१			
३६	ईन्टरनेटको पहुच पुगेको जनसंख्या					
३७	पर्यटन पदमार्ग निर्माण		५		२	२
	गोरेटो बाटो निर्माण		२०	१०	१०	१०

घ.	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन					
३८	सामुदायिक वनबाट काठ उत्पादन					
३९	मुल संरक्षण					
४०	पोखरी निर्माण		१०	१०	१०	१०
४१	नदि कटान रोगथाम					
४२	विपद व्यवस्थापनकोष रकम	रु	४२ लाख	१२ लाख	१४ लाख	१६ लाख
४३	विपद व्यवस्थापन उपकरण तथा पुर्वाधार निर्माण					
ड.	सूशासन तथा संस्थागत विकास					
४४	जनशक्तिको परिपुर्ति		५०%	२०%	२०%	१०%
४५	ऐन, कानूनहरुको तर्जुमा		२५	५	५	५
४६	आन्तरिक आम्दानी	रु लाख	३४	४०	४५	५०
४७	बेरुजू फछ्यौट					
४८	अनलाईन सेवा प्रवाह गर्ने वडा संख्या	संख्या		१	२	४

परिच्छेद -३ मध्यकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण

३.१. बजेट स्रोतको अनुमान

गाउँपालिकाले श्रोत अनुमान गर्दा देहायका आधार अपनाईएको छ ।

१. आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को विनियोजित बजेट तथा सो आ.व. मा राजस्व तथा खर्चको आंकलन गरिएको छ । दोश्रो र तेस्रो वर्षको प्रक्षेपण गर्दा गाउँपालिकाको आवधिक योजनाका लक्ष्य, घोषित कार्यक्रम र सो अनुसार संचालन हुने कार्यक्रम तथा हासिल गर्ने नतिजालाई प्रमुख आधार मानिएको छ ।
२. संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदानको अनुमान गरिएको छ ।
३. त्यसैगरी रोयल्टीबाट गाउँपालिकालाई प्राप्त प्राप्त हुने राजस्वलाई समेत आधार बनाईएको छ ।
४. उल्लेखित आधारलाई विश्लेषण गर्दा तीन वर्षको अवधीमा कुल बजेट रु ११६२०७४८०० रहने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका नं. ३- त्रिवर्षीय बजेट खाका

क्र. सं.	विवरण	मध्यकालीन खर्च अनुमान			
		२०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)	२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)	२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)	तीन वर्षको कुल अनुमान (रु. हजारमा)
१	कुल बजेट	३५३०६४०००	३८८३७०४००	४२७२०७४४०	११६८६४९८४०
२	कुल राजस्व	६३०६२०००	६९३६८२००	७६३०५०२०	२०८७३५२२०
	संघीय विभाज्य कोषबाट प्राप्त राजस्व	५५५७८०००	६११३५८००	६७२४९३८०	१८३९६३९८०
	प्रदेश विभाज्य कोषबाट प्राप्त राजस्व	३१७४०००	३४९१४००	३८४०५४०	१०५०५९४०
	स्थानीय विभाज्य कोषबाट प्राप्त र आन्तरिक राजस्व				
३	नेपाल सरकारबाट प्राप्त राजस्व	२४९२०००००	२७४१२००००	३०१५३२०००	८२४८५२०००
	वित्तीय समानीकरण	७३८०००००	८११८००००	८९२९८०००	२४४२७८०००
	सशर्त	१५६५०००००	१७२१५००००	१८९३६५०००	५१८०१५०००
	विशेष	१०४०००००	११४४००००	१२५८४०००	३४४२४०००
	समपूरक	८५०००००	९३५००००	१०२८५०००	२८१३५०००
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त राजस्व	१८३०९०००	२०१३९९००	२२१५३८९०	६०६०२७९०
	वित्तीय समानीकरण	७५४९००००	८३०३९०००	९१३४२९००	२४९८७९९००
	सशर्त	७६००००	८३६०००	९१९६००	२५१५६००
	विशेष	३००००००	३३०००००	३६३००००	९९३००००
	समपूरक	७००००००	७७०००००	८४७००००	२३१७००००
५	गत वर्षको मौज्दात तथा अन्य आम्दानी	२२४९३०००	२४७४२३००	२७२१६५३०	७४४५१८३०
६	चालु खर्च	२४६८०१०००	२७१४८११००	२९८६२९२१०	८१६९११३१०
७	पुजीगत खर्च	१०६२६३०००	११६८८९३००	१२८५७८२३०	३५१७३०५३०
८	बजेट बचत (-) न्यून()				
९	वित्तीय व्यवस्था				
१०	आन्तरिक ऋण				

३.२. बजेट विनियोजन तथा प्रक्षेपणको बाँडफाँड

आगामी तीन वर्षको बजेट अनुमान र प्रक्षेपणको विभिन्न आधारमा गरिएको तुलनात्मक विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

अ. कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकताक्रम बमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४
आयोजनाहरूको प्राथमिकताको आधारमा बजेट विनियोजन

प्राथमिकता क्रम	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०७८।७९ को अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०७८।७९ को अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
पहिलो प्राथमिकता प्राप्त आयोजना (P१)		९७६०५३७६	२७.६४	१०७३६५९१४	२७.६५	११८१०२५०५	२७.६५
दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त आयोजना (P२)		९७८३४६२४	२९.५१	१०७६१८०८७	२७.७१	११८३७९८९५	२७.७१
सांकेतिकरण नगरिएको		१५७६२४०००	४४.६४	१७३३८६४००	४४.६४	१९०७२५०४०	४४.६४
जम्मा		३५३०६४०००	१००	३८८३७०४००	१००	४२७२०७४४०	१००

आ. दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा बजेट बाँडफाँड

तालिका नं. ५
दिगो विकासको आधारमा देहाय बमोजिम बजेट बाँडफाँड

संकेत	दिगो विकास लक्ष्य	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०७८।०७९ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०७९।०८० को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८०।०८१ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	गरिवीको अन्त्य	१६	२१४२०	६.४६				
२	शुन्य भोकमरि	४	३९१९	१.१८				

३	स्वस्थ जीवन	४९	३०७४१	९.२७				
४	गुणस्तरीय शिक्षा	५३	८१३५७	२४.५४				
५	लैंगिक समानता	०	०	०				
६	दीगो सफापानी तथा सरसफाई	१	१५०	०.०५				
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुच	१	५००	०.१५				
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	८	१०००	०.३०				
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	५३	५९८९९	१८.१०				
१०	असमानता न्यूनीकरण	१	२८००	०.८४				
११	दिगो शहर र बस्तीहरू	१	२००	०.०६				
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	०	०	०				
१३	जलवायू परिवर्तन अनुकुलन	६	१५००	०.४५				
१४	सामुद्रिक स्रोतको उपयोग	०	०	०				
१५	भू-सतह स्रोतको उपयोग	१	५००	०.१५				
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	०	०	०				
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	०	०	०				
	खुलन नसक्ने	-	१२७५५४	३८.४७				
	जम्मा	१९४	३३१५४०					

इ. लैंगिक संकेतको आधारमा बाँडफाँड

तालिका नं. ६

लैंगिक संकेतको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

संकेत	लैंगिक संकेत	कार्यक्रम संख्या	आ.व. २०७८।०७९ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. २०७९।०८० को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. २०८०।०८१ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	१२	६९८६	२.१०				
२	अप्रत्यक्ष लाभ	८	२४५०	०.७४				
३	तटस्थ	१७६	१८६००४	५६.१०				
४	नखुलेको	-	१३६१००	४१.०५				

ई. प्रमुख विषय क्षेत्रगत आधारमा बजेटको बाँडफाँड

तालिका नं. ७

त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान (रु. हजारमा)

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	विषय उपक्षेत्र	आ.व. २०७७।७८ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७८।०७९ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
			कुल जम्मा	चा लु	पु जी ग त	वि ति य व स्था	कुल जम्मा	चा लु	पु जी ग त	वि ति य व स्था	कुल जम्मा	चा लु	पु जी ग त	वि ति य व स्था
१	आर्थिक विकास	कृषि र पशु	६१५०				६७६५				७४४२			
२		पर्यटन	५७००				६२७०				६८९७			
३		उद्योग तथा वाणिज्य	१७००				१८७०				२०७५			
४		सहकारी	२००				२२०				२४२			
५		वित्तिय	०				०				०			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु												
		जम्मा	१२९५०				१४२४५				१५६८८			
७	सामाजिक विकास	शिक्षा	१२९३०				१४२२३				१५६४५			
८		स्वास्थ्य	७२८६				८०१४				८८१५			
९		खानेपानी तथा सरसफाई	६२२५				६८४७				७५३१			
१०		संस्कृति संरक्षण	४००				४४०				४८४			
११		लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५०				२४७५				२७२२			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु												
		जम्मा	२८८९१				३१७७९				३४९५५			

१२	पूर्वाधार विकास	सडक तथा पुल	२३००८				२५३०८				२७८३८			
१३		सिंचाई	३००				३३०				३६३			
१४		भवन तथा शहरी विकास	९७५४				१०७२९				११८०१			
१५		उर्जा	०				०				०			
१६		लघु तथा साना जलविद्युत	०				०				०			
१७		सञ्चार	०				०				०			
		सर्शति तथा अन्य आयोजनाहरू												
	जम्मा		३३०६२				३६३६७				४०००२			
१८	विपद् व्यवस्थापन	वन तथा भु-संरक्षण	४००				४४०				४८४			
१९		जलाधार संरक्षण	०				०				०			
२०		जलवायू परिवर्तन	०				०				०			
२१		फोहोरमैला व्यवस्थापन	३१००				३४१०				३७५१			
२२		जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापन	५०५०				५५५५				६११०			
	वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	सर्शति तथा अन्य आयोजनाहरू												
	जम्मा		८५५०				९४०५				१०३४५			

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

२३	मानव संसाधन विकास	१३००				१४३०				१५७३			
२४	संस्थागत क्षमता विकास	२९००				३१९०				३५०९			
२५	राजस्व परिचालन	०				०				०			
२६	वित्तिय व्यवस्थापन	०				०				०			
२७	वित्तिय जोखिम न्यूनीकरण	०				०				०			
२८	सार्वजनिक सुनुवाई	०				०				०			
	सामाजिक परीक्षण	०				०				०			
२९	आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण	०				०				०			
३०	बेरुजू फछ्यौट	०				०				०			
३१	सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण	०				०				०			
३२	सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधी	०				०				०			
३३	नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण	०				०				०			
३४	अन्तर्निकाय समन्वय	०				०				०			
३५	प्रशासनिक खर्च	५८०००				६३८००				७०१८०			
३६	जम्मा	६२२००				६८४२०				७५२६२			
३७	सशर्त आयोजनाहरु	१५७२६०				१७२९८६				१९०२८४			
	समपूरक तथा विशेष आयोजनाहरु	५०१५१				५५१६६				६०६८२			
	जम्मा	३५३०६४				३८८३७०				४२७२०७			

परिच्छेद -४

३. क्षेत्रगत उपलब्धी : चुनौती, अवसर र रणनीति

४.१. आर्थिक विकास

क. कृषि र पशुविकास

क.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको मुख्य पेशा कृषि र पशुपालन नै हो । घाँस र चरन क्षेत्रको व्यापक प्रयोग गरी पशुपालनलाई व्यवसायीक बनाउन सकिने प्रबल सम्भावना छ भने स्थानीय रैथाने बालीहरू कोधो, जौ, मकै, आलु, फापर, केराउ जस्ता स्थानीय बालीहरूको विकास गरी रोजगारी श्रृजना गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । किवि, ओखर, अलैंची लगायत फलफुल तथा नगदे बालीहरूको विकास गरी गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन सकिने सम्भावना रहेको छ ।

क.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. उत्पादनमुलक हावापानी र माटो रहेको छ ।
- ख. चरनको प्रयाप्त सम्भावना छ ।
- ग. सिंचाई सुविधा विस्तार गर्न सहज छ ।
- घ. परम्परागत सीप प्रविधीको प्रयोग भएको छ । जैविक खेतिर्तर्फ कृषकहरू आकर्षित छन् ।
- ङ. संघ र प्रदेश सरकारबाट कृषि र पशुपालन क्षेत्रमा सहयोग प्राप्त हुने सम्भावना रहेको ।

चुनौती

- क. सीप र प्रविधीलाई आधुनिक बनाई उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन ।
- ख. युवाहरूलाई कृषि तथा पशुपालन तर्फ आकर्षित गर्न ।
- ग. कृषि र पशुपालनलाई व्यवसायिक बनाउन ।
- घ. आधुनिक व्यवसायिक कृषि तथा पशुफर्म स्थापना र सञ्चालन गर्न
- ङ. बजार व्यवस्थापन र बजारसम्मको सहज पहुँच बढाउन ।

क.३. सोच

कृषि र पशुपालनको माध्यमबाट रोजगारि श्रृजना गरी गरिवि निवारण गर्दै खाद्यान्न तथा मासु र दुग्ध पदार्थ निर्यात गर्ने ।

क.४. उद्देश्य

- क. आधुनिक कृषि र पशुफर्म स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
- ख. कृषि उत्पादनलाई उद्योगसंग आवद्ध गर्ने ।
- ग. सहकारीलाई कृषिसंग आवद्ध गर्ने ।
- घ. बैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरूलाई कृषि व्यवसायमा आकर्षित गर्ने ।
- ङ. कृषि र पशुपालनसंग सम्बन्धीत जनशक्ति उत्पादन गर्ने ।
- च. स्थानीय रैथाने बालीहरूको संरक्षण गरी व्यवसायीकिकरण गर्ने ।

क.५. रणनीति

- क. प्रदेश र संघसंग समन्वय गरी आधुनिक कृषि फर्म स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
- ख. औद्योगिक ग्राममा कृषि र पशुपालन उद्योग स्थापना गर्न निजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

- ग. सहकारी मार्फत दुग्ध संकलन तथा उत्पादन तथा पशुपालन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने ।
 घ. कृषि उपज संकलन तथा उत्पादनमा सहकारीको भूमिका बढाउने ।
 ङ. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरुलाई आधुनिक कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय गर्न आधुनिक कृषि नमूना फर्म स्थापनामा प्रोत्साहन गर्ने ।
 च. कृषक र प्राविधिक जनशक्तिहरुलाई कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने ।

क.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ८

कृषि क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य						
सूचक		एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
कृ.सं.	आलु	मे.टन	७१२.५७	१०००	१२००	१५००
	मकै	ऐ	४२४.९२	५००	६००	७००
	कोधो	ऐ	१२३.३६	१५०	१६०	१७०
	जौ	ऐ	१४८.६५	१५०	१५५	१६०
	भांगो	ऐ	१६४.८	२००	२५०	३००
	केराउ	ऐ	४४.५२	५०	५५	६०
	लसुन	ऐ	२३.७	३०	३५	४०
	फापर	ऐ	१३.६६	१५	१७	२०
	सिमि	ऐ	७१.७३	८०	९०	१००
	अलैची	ऐ	२.४	५	८	१०
	मह	केजी	१५०	१५५	१६०	१६५
	गहुँ	मे.टन	७६.६	७८	८०	८२
	तोरी	मे.टन	५.९	६.५	८	१०
	चिया	केजी	६००	८००	१२००	१५००

तालिका नं. ९

कृषि कार्यक्रमसंग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्य					
क्र.सं.	सूचक	आ.व. ०७७।०७८ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
आधुनिक कृषिमा लगानी	रु. हजारमा	२९६५	४८५०		
आधुनिक कृषिमा थप रोजगारी	संख्या	९०	१५०		
कृषिमा आधारित उद्योगको संख्या	संख्या	०	०		
कृषि व्यवशायमा संलग्न थप कृषक, समूह, समिति र सहाकरी	संख्या	११	१०		
आधुनिक कोल्ड स्टोर निर्माण	संख्या	१	१		
बजार केन्द्रहरुको स्थापना र संचालन	संख्या	०	१	१	१
प्रशोधन केन्द्रको स्थापना र संचालन	संख्या	०	१		
कृषि फर्म स्थापना	संख्या	७	५		
एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम	संख्या	०	५	०	०
सीपयुक्त सक्षम जनशक्ति उत्पादन	संख्या	०	०		

तालिका नं. १०

पशु क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य						
सूचक		एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
पशु विकास	भैसी	संख्या	४३४७	४५००	४६००	४८००
	बाख्रा	संख्या	७००७	८०००	९०००	१००००
	भेडा	संख्या	३४०	४००	४५०	५००
	कुखुरा	संख्या	११७४३	१५०००	१७०००	२००००
	गाई	संख्या	४४८	४५०	४५५	४६०
	बंगुर	संख्या				
	अन्य	संख्या	४८६	५००	५५०	६००

तालिका नं. ११

पशु विकास कार्यक्रमसंग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्य					
क्र.सं.	सूचक	आ.व. ०७७।७८ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
आधुनिक पशुपंक्षी व्यवसाय	संख्या	३६	३०		
आधुनिक पशुपंक्षी व्यवसायमा लगानी	रु.		१३००	१४३०	१५७३
पशुपंक्षीमा आधारित उद्योगको विस्तार					
पशु-पंक्षी पालनमा संलग्न कुल सकृय कृषक समूह, समिति र सहकारीको संख्या					
दुध					
मासु					
अण्डा					
उन					
माछा उत्पादन	क्वीन्टल	३५	४०	५०	५५
छाँला					
प्रांगारिक मल					
कृत्रिम गर्भाधान (नस्ल सुधार)	संख्या				
उन्नत घासले ढाकिएको क्षेत्रफल	हेक्टर		५		
घासको विउ उत्पादन	मे.टन		२		
सुधारिएको मासु पसल					
पशु पक्षिको खोप सेवा	संख्या	४०००	१००००		
पशुपंक्षिको निदान तथा उपचार	संख्या	१३४००	१५०००		

ख. पर्यटन विकास

ख.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पर्यटकीय स्थलहरू पर्याप्त छन् । गाईघाट झरना, घुम्ते लेक, डुडेलेक लगायत स्थलहरूलाई गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गरी पर्यटक भित्र्याउन सक्ने सम्भावना रहेको छ । प्रचार प्रसारको अभाव र पुर्वाधारको कमजोर अवस्थाले अपेक्षित रूपमा पर्यटन प्रवर्धन हुन सकेको छैन । चालु तीन वर्ष भित्र प्रमुख पर्यटन गन्तव्यहरूको पहिचान गरी पुर्वाधारहरू निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

ख.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. पर्यटकमैत्री हावापानी र जैविक खाद्यवस्तुहरूको पर्याप्तता
- ख. आकर्षक प्राकृतिक भौगोलिक दृष्यावलीहरू
- ग. शान्त र मनोरम दृष्यहरू
- घ. प्रमुख मार्गहरूको ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न भैसकेको
- ङ. पर्यटन विकासमा संघ र प्रदेश सरकारको सहयोग प्राप्त हुने सम्भावना रहेको ।

चुनौती

- क. खर्चिलो पर्यटन पुर्वाधार
- ख. कोभिड-१९ ले सुस्ताएको पर्यटन व्यवसाय
- ग. प्रचार प्रसार गर्न चुनौती
- घ. सचेतना र सभ्यसंस्कृतिको विकास

ख.३. सोच

पर्यटन आर्थिक विकासको प्रमुख आधार, यसको विकासको लागि सबल पुर्वाधार

ख.४. उद्देश्य

- क. पर्यटन गन्तव्यहरूको पहिचान गर्ने
- ख. गन्तव्यहरूमा पुर्वाधार विकास र प्रचार प्रसार गर्ने
- ग. पर्यटनको माध्यमबाट रोजगारी श्रृजना र गरिवि निवारण गर्ने
- घ. होमस्टेहरूको गुणस्तर सुधार र जैविक खाद्यान्न प्रवर्धन गर्ने
- ङ. साँस्कृतिक विकास गरी मेला महोत्सवद्वारा पर्यटन प्रवर्धन गर्ने

ख.५. रणनीति

- क. पर्यटन गन्तव्यहरूको पहिचान गरि प्रमुख गन्तव्यहरूको पुर्वाधार विकासमा जोड दिने ।
- ख. प्रमुख गन्तव्यहरूको श्रव्य दृष्य सामग्रीहरू विद्युतीय माध्यमद्वारा प्रचार प्रसार गर्ने ।
- ग. होमस्टेहरूलाई अनुदान कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउने र व्यवस्थित रूपमा होमस्टे सञ्चालन गर्ने ।
- घ. पदमार्ग निर्माण, हाईकिङ्ग, दृष्यावलोकन जस्ता कार्यक्रम मार्फत पर्यटक आवागमन वृद्धि गरी रोजगारी श्रृजना गर्ने ।
- ङ. गाउँपालिकामा मनाईने असारे मेला, भुषपोल्ने मेला लगायत प्रमुख मेला तथा जात्राहरूको प्रवर्धन गर्ने ।
- च. साँस्कृतिक संग्रहालयको निर्माण गरी पुराना कला संस्कृतिको जगर्ना र संरक्षण गर्ने ।

ख.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १२

पर्यटन क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
पर्यटन आवागमन			४००	६००	८००
गापा भित्रको औषत बसाई			२	३	४
रोजगारी			५०	१००	२००
पर्यटन गुर्योजना तथा नीति तर्जुमा				सम्पन्न	
होमस्टे सञ्चालन		५	१		
पर्यटन पदमार्ग निर्माण		५	५	२	२
कोसेलीघर स्थापना तथा सञ्चालन			१	०	०
पर्यटन गन्तव्यस्थलमा पुर्वाधार निर्माण		१	३	३	२

ग. उद्योग तथा वाणिज्य

ग.१. पृष्ठभुमी

स्थानीय रुपमा पर्याप्त कच्चा पदार्थ भएपनि स्थानीय परम्परागत रुपमा अल्लो नेपाली कागज लगायत उद्योगहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । स्थानीय रुपमा प्राप्त हुने कच्चा पदार्थहरूलाई आधुनिक प्रविधीको प्रयोग गरी प्रशोधन गरी मुल्य अभिवृद्धीयुक्त उत्पादनहरूलाई बजारको पहुँच सम्म पुर्याई स्रोत साधनको समुचित प्रयोगद्वारा रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारण गर्नसक्ने देखिन्छ । औधोगिक ग्रामको स्थापनासंगै गाउँपालिकामा छरिएर रहेका साना उद्योगहरूलाई एकिकृत गरी आधुनिक प्रविधीयुक्त बनाउन सकिने देखिन्छ ।

ग.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. औधोगिक ग्राम स्थापनाको लागि प्रदेश सरकार र संघिय सरकारको सहयोग प्राप्त हुने देखिन्छ ।

ख. स्थानीय कच्चा पदार्थको पर्याप्तता

ग. उत्पादित बस्तुहरूको बजार पहुचको लागि बाटोको सुविधा विस्तार

घ. अर्गानीक उत्पादनको सम्भावना

चुनौती

क. उद्योग स्थापनाको लागि पुँजी र प्रविधी जुटाउन

ख. लगानी कर्ताहरूलाई आकर्षण गर्न

ग. गाउँपालिका भरि छरिएर रहेका उद्योगहरूलाई एकिकृत गरी आधुनिक प्रविधीयुक्त उद्योग स्थापना गर्न ।

घ. उत्पादित बस्तुहरूले अन्य उद्योगहरूबाट उत्पादित समान प्रकृतिका बस्तुहरूसँग मुल्य र गुणस्तरमा प्रतिस्पर्धा गर्ने ।

ग.३. सोच

उद्योग र वाणिज्य क्षेत्रको माध्यमबाट स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना गरी गरिवी निवारण र रोजगारी श्रृजना गर्ने ।

ग.४. उद्देश्य

क. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका उद्योगहरूलाई एकिकृत गर्ने ।

ख. औद्योगिक ग्राममा निजि क्षेत्रका लगानी कर्ताहरूलाई आकर्षित गरी आधुनिक उद्योगहरू स्थापना गर्ने ।

ग. उद्योगहरूमा स्थानीय कच्चा पदार्थहरूको उत्पादनलाई बढावा दिने ।

घ. उत्पादित बस्तुहरूको बजारीकरण गर्ने ।

ङ. उद्योगको माध्यमबाट स्थानीय व्यक्तिहरूलाई प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रोजगारि श्रृजना गर्ने ।

ग.५. रणनीति

क. उद्योग स्थापनाको लागि लगानीकर्ताहरूलाई प्रोत्साहन र सहूलियत प्रदान गर्ने ।

ख. औद्योगिक ग्राम स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने ।

ग. स्थानीय कच्चा पदार्थहरूको उत्पादनमा कृषक र स्थानीय व्यक्तिहरूको संलग्नता बढाउने ।

घ. बजार अनुगमनलाई निरन्तर कायम राख्ने ।

ङ. व्यवसाय दर्तालाई सरलीकरण गरी अनलाईन प्रणालीको विकास गर्ने ।

ग.६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १३

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. २०७६।०७७ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
निकासीमा वृद्धि					
व्यवसाय दर्ता प्रकृया अनलाईन प्रणालीमा ल्याउने			१	२	२
बजार अनुगमन		१	२	२	२
उद्योग स्थापना		४३	५०	६०	७०
उद्योगमा रोजगारी		४००	५००	६००	७००
स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना		४३	५०	६०	७०

घ. सहकारी

घ.१. पृष्ठभूमी

सिमित मात्रामा रहेका सहकारी संस्थाहरूमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग भएको छैन । स्थानीय सरकारले अनुगमन दर्ता खारेजी, कारवही लगायतको अधिकार प्राप्त गरेको भएपनि दक्ष जनशक्तिको अभावमा हाल सम्म पर्याप्त मात्रामा अनुगमन हुन सकेको छैन । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कार्यक्षेत्र रहेका सहकारीहरूलाई रोजगारीमुलक उत्पादनशील बनाउनु तथा सहकारीलाई सुशासन युक्त बनाई गरिवी निवारणमा यसको प्रभावकारी उपयोग गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता रहेको छ ।

घ.२. चुनौती तथा अवसर

चुनौती

- क. सहकारीहरूको एकीकरण गरी पूँजी र क्षमता विकास गर्नु
- ख. सहकारीका सदस्यहरूलाई सहकारीका सिद्धान्त अनुकूलको कार्य गराउन प्रेरित गर्नु,
- ग. सहकारीमा सुशासन कायम गर्नु
- घ. सहकारीलाई उत्पादनमुलक र रोजगारी तर्फ केन्द्रित गराउनु ।
- ङ. सहकारीमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गराउनु

अवसर

- क. कृषि र पशुपालनको प्रचुर सम्भावना रहेकोले सहकारी मार्फत कृषि व्यवशाय बढाउन सकिने ।
- ख. स्थानीय तहमा जनशक्ति परिपुर्ति भएकोले सहकारीलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन सकिने ।
- ग. हाल रहेका सहकारीको संख्या थोरै भएकोले व्यवस्थापन गर्न सजिलो रहेको ।

घ.३. सोच

सहकारीको माध्यमबाट रोजगारी श्रृजना गरि गरिवी निवारण गर्नु ।

घ.४. उद्देश्य

- क. सहकारीलाई आधुनिक प्रविधिमा सञ्चालन गर्ने ।
- ख. दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्नु
- ग. सहकारीको माध्यमबाट रोजगारी श्रृजना गर्नु ।
- घ. कृषि र पशुपालन व्यवशायलाई सहकारीमा आवद्ध गर्नु
- ङ. सहकारीलाई गाभि पुँजीको एकीकरण गर्ने ।

घ.५. रणनीति

- क. सहाकारी सञ्चालन सम्बन्धी सफ्टवेयर प्रयोग गर्ने गराउने ।
- ख. सहाकारी संग आवद्ध कर्मचारी, सदस्य लगायतलाई तालिमको आयोजना गर्ने ।
- ग. सहकारीलाई कृषि र पशुपालनमा प्रेरित गर्ने ।
- घ. कृषि र पशुपालनमा लगानी गर्ने सहकारीलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- ङ. सानो पुँजी भएका सहकारी संस्थाहरूलाई गाभन प्रेरित गर्ने ।

घ.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १४

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित नतिजा सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
सहकारी संस्था		७	५	५	५
सहकारी संस्थाको कुल सदस्यता		१६८७	१७००	१७५०	१८००
प्रत्यक्ष रोजगारी		९	१०	११	१२
अप्रत्यक्ष रोजगारी					
सहकारी संस्थाको शेयर पुँजी		१२३२४.१			
सहकारी संस्थाको कुल बचत		१०६१८०.०४			
सहकारीको कृषि क्षेत्रमा लगानी					
सहकारी संस्थाको ऋण लगानी		१५६७३०.१			
सहकारी संस्थाको तालिम प्राप्त जनशक्ति		७			
सहकारी अनुगमन तथा नियमन			१	१	१

४.१.१. आर्थिक विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

अ. कृषि र पशु विकास

तालिका नं. १५

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि (शुरु र समाप्ती)	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	व्यवसायीक नमूना कृषि फर्म स्थापना	१. अधिक मात्रामा कृषि तथा फलफुल उत्पादन बृद्धि २. रोजगारी श्रृजना र गरिवि निवारण ३. पशु फर्म स्थापना	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	४००००	१. फलफुल (किवि, ओखर) फर्म स्थापना २. व्यवसायीक आलु खेतीमा बृद्धि ३. कम्तिमा १०० जनालाई प्रत्यक्ष रोजगारी श्रृजना ४. पशु फर्म स्थापना र दुग्ध तथा मासु उत्पादन भएको हुने
	चिस्यान केन्द्र स्थापना	दुग्ध चिस्यान केन्द्र स्थापना गरी संकलन गर्ने तरकारी चिस्यान केन्द्र स्थापना गर्ने	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	१०००	
	कृषि सहकारी मार्फत बजार केन्द्र स्थापना	कृषि उत्पादन संकलन र बजारीकरण	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	१०	बजार केन्द्र स्थापना भएको हुने ।
	कृषिलाई आधुनिकीकरण, यन्त्रीकरण कार्यक्रम	उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	१५	कृषिलाई यन्त्रिकरण गरेको हुने।
	कृषि जनशक्ति उत्पादन	कृषक सचेतना र दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	१०	कृषकहरुलाई तालिम तथा अन्य दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुने ।
	कृषक समिति समूह निर्माण	सामूहिक खेति प्रवर्धन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	३	कृषक समुहहरु निर्माण भएको हुने

सहकारी मार्फत कृषि	उत्पादन र बजारीकरणमा सहकारी संस्थाको भुमिका बढाउने	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	२	सहकारी मार्फत कृषि उपज संकलन तथा व्यवसायीक कृषि खेति गरेको हुने ।
कृषिमा आधारित उद्योग	कृषि उत्पादनको मुल्य अभिवृद्धि	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	३	निजि क्षेत्रबाट स्थापित उद्योगमा कृषि उपज कच्चा पदार्थको रुपमा बिक्री भएको हुने ।
आधुनिक घाँस उत्पादन	आधुनिक घाँस र चरन क्षेत्र विकास	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	५	आधुनिक घाँस उत्पादन भएको हुने
कृत्रिम गर्भाधान र नस्ल सुधार	नस्ल सुधार गरी उत्पादन र गुणस्तरमा वृद्धि	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	६	कृत्रिम गर्भाधान तथा नस्ल सुधार भएको हुने ।
पशु सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति विकास कार्यक्रम	कृषक र पशु प्राविधिकहरुको क्षमता विकास	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	६	पशु सम्बन्धी जनशक्ति उत्पादन भएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

आ. पर्यटन

तालिका नं. १६

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम\आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	पर्यटन पुर्वाधार विकास कार्यक्रम	पर्यटन प्रवर्धन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	१०००	पर्यटन गन्तव्यहरुको विकास भएको हुने ।
	सांस्कृतिक संग्रालय	पर्यटन प्रवर्धन तथा सांस्कृतिक संरक्षण	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	पुर्वाधार विकासमा उल्लेख भएको	सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण भएको हुने ।
	जातिय संस्कृति जगेर्ना कार्यक्रम	संस्कृतिको प्रचार प्रसारबाट पर्यटन प्रवर्धन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	६	मगर लगायत जातिहरुको संस्कृति संरक्षण भएको हुने ।
	होमस्टे प्रवर्धन कार्यक्रम	पर्यटन प्रवर्धन र आय आर्जन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	९	होमस्टेहरुको स्थापना भइ सञ्चालनमा रहेको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

इ. उद्योग तथा वाणिज्य

तालिका नं. १७

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम\आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	औद्योगिक ग्राम स्थापना	उद्योग स्थापना उत्पादन वृद्धि र रोजगारी श्रृजना	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	३९००	औद्योगिक ग्रामको स्थापना भएको हुने ।
	स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग सम्बन्धी कार्यक्रम	उद्योग प्रवर्धन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	१८	स्थानीय कच्चा पदार्थको उपयोग भएको हुने ।
	उद्यमी क्षमता विकास कार्यक्रम	उद्यमशिलता विकास	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	१५	उद्यमीहरूको सीप विकास भएको हुने ।
	बजार अनुगमन कार्यक्रम	सुशासन प्रवर्द्धन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	६	अखाद्य बस्तु र कालोबजारी नियन्त्रण
	स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण कार्यक्रम	उत्पादन प्रोत्साहन	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	९	स्थानीय उत्पादनले सहज रूपमा बजार प्राप्त गरेको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ई. सहकारी

तालिका नं. १८

सहकारी क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम\आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	सहकारी जनशक्ति उत्पादन	सक्षम सहकारी विकास	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	३	सहकारीलाई तालिम प्रदान गरेको हुने ।
	सहकारी रोजगारी वृद्धि कार्यक्रम	रोजगारी श्रृजना र गरिबि निवारण	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	सहकारीले नै बजेट व्यवस्था गर्ने	रोजगारी श्रृजना भएको हुने ।
	सहकारी नियमन र सुशासन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सुशासनयुक्त सहकारी	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	३	सहकारीको नियमित अनुगमन भएको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.२. सामाजिक विकास

क. शिक्षा

क.१. पृष्ठभूमी

सामुदायिक विद्यालयहरूको गुणस्तर सुधार गरी शिक्षा क्षेत्रबाट उत्पादित जनशक्ति राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा प्रतिस्पर्धी बनाउनु आजको आवश्यकता हो । व्यवशायीक शिक्षामा जोड दिई शैक्षिक बेरोजगार उत्पादन हुने वर्तमान समस्यालाई सामाधान गर्नुपर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा हाल रहेका विद्यालयहरूमा पर्याप्त भौतिक पुर्वाधार भए पनि शिक्षकहरूको संख्यामा कमि, विद्यार्थीहरूको सामुदायिक विद्यालय छोड्ने दरमा बृद्धि लगायतका समस्या रहेको देखिन्छ ।

क.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. आधारभुत र माध्यमिक तहसम्मको शिक्षाको अधिकार स्थानीय तहलाई प्राप्त हुनु

ख. विद्यालय संख्या थोरै हुनुले व्यवस्थापनमा सहज हुनु

ग. विद्यालयहरूको भौतिक पुर्वाधारमा संघ र प्रदेश सरकारको सहयोग प्राप्त हुनु

चुनौती

घ. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु ।

ङ. सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी संख्या कायम राख्न

च. विचैमा कक्षा छोड्ने विद्यार्थी संख्या न्युनिकरण गर्न

छ. सामुदायीक विद्यालयहरूमा पर्याप्त शिक्षक संख्या पुर्याउन ।

ज. स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी स्थानीय प्रविधीमैत्री शिक्षा प्रदान गर्न ।

झ. शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकको त्रिपक्षिय सम्बन्ध स्थापित गरि समग्र शैक्षिक वातावरण तयार गरी शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्नु ।

ञ. विद्यालयको विकासमा समुदायको चासो र सजकताको विकास गर्नु

क.३. सोच

गुणस्तरीय र प्रतिस्पर्धी जनशक्ति उत्पादन गर्ने ।

क.४. उद्देश्य

क. सूचना र संचार प्रविधीको प्रयोग गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नु

ख. स्थानीय पाठ्यक्रम तर्जुमा गरी स्थानीय सिप र प्रविधीको विकासमा जोड दिनु

ग. गुणस्तरीय शिक्षाको माध्यमबाट सामुदायिक विद्यालयप्रति अभिभावकको अपनत्व विकास गर्नु

घ. तालिमको माध्यमबाट शैक्षिक जनशक्तिको गुणस्तर बृद्धि गर्नु ।

ङ. विद्यालय छोड्ने दर (Dropout Rate) न्यूनीकरण गर्नु

च. विद्यार्थी संख्या कम भएका विद्यालयहरूलाई गाभ्ने कार्य गर्नु ।

क.५. रणनीति

क. ईलर्निङ कक्षा सञ्चालन गर्ने

ख. स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गर्न विज्ञहरूको सहयोग लिने

ग. SEE परिक्षा तयारीको लागि अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन गर्ने ।

घ. शिक्षकहरूलाई तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ड. विद्यालय भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई कक्षा नछोड्न प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

च. विद्यालय भर्ना अभियान सञ्चालन गर्ने ।

छ. शिक्षा क्षेत्र सुधारको लागि गुरुयोजना तयार गरी कार्यन्वयनमा ल्याउने ।

ज. विद्यालय भवन निर्माण, शौचालय निर्माण गरी पुर्वाधारयुक्त विद्यालय बनाउने ।

क.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १९

सूचक	शिक्षा क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
खूद भर्ना दर		८६	९०	९२	९४
आधारभुत तह (कक्षा १-५)		७६	८०	८३	८७
आधारभुत तह (कक्षा ६-८)		६८	७१	७५	७८
माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)		६८	७१	७५	७८
विद्यालय छोड्ने दर (प्रति कक्षा\खूद भर्नाको आधारमा)		१४	१०	८	६
एस.ई.ई. मा B ग्रेड भन्दा माथी ल्याउनेको प्रतिशत		१५	१८	२०	२५
विद्यालय भवन निर्माण		४	४	४	२
विद्यालय शौचालय निर्माण कार्यक्रम		३	३	३	३
ईलर्निङ्ग, डिजिटल कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम (विद्यालय संख्या)		०	२	३	४
स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण कार्यक्रम (विद्यालय संख्या)		०	२	४	४
शैक्षिक जनशक्ति व्यवस्थापन		२	२	२	३

ख. स्वास्थ्य

ख.१. पृष्ठभुमी

आधारभुत शिक्षा र स्वास्थ्य स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र पर्ने गरी संविधानमा प्रत्याभुत गरिएको छ । गाउँपालिकामा स्वास्थ्य शाखा सहित प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य चौकीहरूको व्यवस्था रहेको छ । नेपाल सरकारको स्थानीय तहमा एक एक वटा अस्पताल निर्माण गर्ने घोषित नीति रहेको छ । गाउँपालिकाको वडा नं. ४ मा हाल

स्वास्थ्य चौकी निर्माणाधिन रहेको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्ति अभाव रहेको वर्तमान अवस्थामा महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाईरसको कारण स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्ति र स्रोतसाधन अपुग हुने देखिन्छ । बाल मृत्युदर, मातृ मृत्युदर घटाई बेला बेलामा हुने महामारीहरूको नियन्त्रण गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

ख.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. स्थानीय सरकारलाई आधारभुत स्वास्थ्य क्षेत्रको अधिकार संविधानले नै प्रत्याभुत गरेको छ ।

ख. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारकोले स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहयोग प्राप्त भईरहेको छ ।

ख.३. सोच

स्वस्थ र सशक्त जनसक्ति उत्पादन

ख.४. उद्देश्य

क. गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलभ र गुणस्तरीय बनाउने ।

ख. निशुल्क औषधी वितरणको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने ।

ग. स्वास्थ्य संस्थाहरूको क्षमता विस्तार गर्ने ।

घ. स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्ति तयार गर्ने ।

ङ. मातृमृत्युदर र शीशुमृत्युदरलाई शुन्यमा झार्ने ।

च. औषत आयु बढाउने ।

छ. दिर्घ रोग न्यूनीकरण गर्ने ।

ख.५. रणनीति

क. ई-उपचार पद्धतीको विकास गर्ने ।

ख. स्वास्थ्य चौकीहरूमा क्षमतावान जनसक्ति परिपुर्ति गर्ने ।

ग. निशुल्क औषधी वितरण गर्ने ।

घ. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपकरण तथा प्रविधीहरूको व्यवस्था गर्ने ।

ङ. मातृ र शिशु स्याहार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने ।

च. खोप तथा सरुवा रोग निवारण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

छ. महामारी नियन्त्रणमा दक्ष जनशक्ति, साधन श्रोत र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ज. गर्भवती तथा शिशु पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

झ. दिर्घ रोगीहरूलाई शारिरीक व्ययाम तथा योग प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ञ. चिकित्सकको सिफारिसमा दिर्घ रोगीहरूको निशुल्क औषधी वितरणको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ख.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २०

सूचक	स्वास्थ्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व.	मध्यमकालिन लक्ष्य		
		२०७७।०७८ को उपलब्धि	२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
मातृमृत्यू संख्या	जना	०	०	०	०
पाँचवर्ष मुनिका बालमृत्यू संख्या	जना	१	०	०	०
स्वास्थ्य संस्थाहरुको क्षमता विकास र व्यवस्थापन	जना	६	७	६	९
अस्पताल निर्माण (संख्या)	जना	०	१	१	१
स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माण		१	१	१	१
ई-स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्था		०	४	१	१
स्वास्थ्य जनशक्ति विकास (संख्या)		३१	३५	४०	५०

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

ग.१. पृष्ठभूमी

पानीको पर्याप्त स्रोत भए पनि गाउँपालिकामा कतिपय बस्तीहरुमा सर्वसुलभ खानेपानी पुग्न सकेको छैन । स्वच्छ खानेपानी घर घरमा पुर्याई खानेपानीको कारण लाग्ने रोगव्याधी निर्मुल पार्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । एक घर एक धाराको अवधारणालाई कार्यन्वयन गर्न गाउँपालिका स्तरीय र प्रदेश स्तरीय खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । पानीको मुहानको सुरक्षा तथा स्वच्छ खाने पानीको सुनिश्चितता आजको आवश्यकता हो । घना बस्ती भएका गाउँहरुमा खानेपानी र ढलनिकासको प्रबन्ध गरी सफा र स्वच्छ गाउँपालिका निर्माण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

ग.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. प्रदेश सरकारबाट खानेपानीमा सहयोग प्राप्त भईरहेको छ ।
- ख. पानीको मुहानहरु प्रसस्त मात्रामा रहेका छन् ।
- ग. खानेपानी र सिंचाई सुविधा संगसंगै लेजान सक्ने अवस्था रहेको छ ।
- घ. अधिकांस बस्तीहरुमा खानेपानी सुविधा पुगिसकेको छ ।

चुनौती

- क. छरिएर रहेको बस्तीमा एक घर एक धारा पुर्याउन कठिन छ ।
- ख. छरिएर रहेको बस्तीमा ढल निकास तथा सरसफाईका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कठिन छ ।

ग.३. सोच

एक घर एक धारा मार्फत सफा र स्वच्छ खानेपानी

ग.४. उद्देश्य

क. पानीका मुहानहरूको पहिचान र संरक्षण गर्नु ।

ख. एक घर एक धाराको व्यवस्था गर्नु ।

ग. घना बस्ती रहेको ठाउँमा ढल निकासको व्यवस्था गर्नु ।

घ. खाने पानीको सरसफाईको सुनिश्चितता गर्न परिक्षण कार्यलाई अगाडी बढाउनु ।

ङ. पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने ।

ग.५. रणनीति

क. मुहान संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ख. पानीका मुहानहरूको पहिचान गर्ने ।

ग. प्रत्येक घरमा धाराको व्यवस्था गर्ने ।

घ. घना बस्ती रहेका ठाउँमा ढल निकासको व्यवस्था गर्ने ।

ङ. पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न आवश्यक सूचकहरू पुरा गर्ने ।

च. पिउन योग्य पानीको सुनिश्चितता गर्न पानी परिक्षण कार्यलाई प्रभावकारि बनाउने ।

ग.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं.२१

सूचक	खानेपानी तथा सरसफाईउपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
सफा खानेपानी प्राप्त गर्नेको प्रतिशत	%	१६%	२८%	२८%	२८%
पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा	%	०	०	२	०
खानेपानी मुल संरक्षण (मुल संख्या)	%	०	०	०	०
एक घर एक धारा निर्माण	%	४०६	५००	१०००	६००
सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण (संख्या)	%	६	०	१०	७

घ.संस्कृति प्रवर्द्धन

घ.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकामा वर्षेभरि लाग्ने पर्व र मेला यहाँका विशिष्ट पहिचान हुन् । गाउँपालिकाको विभिन्न वडा तथा गाउँहरूमा वर्षे भरि कुनै न कुनै मेला पर्व लाग्ने रहेको हुन्छ । परम्परागत रूपमा मगरहरूले मनाउँदै आएको असारे मेला, भुष पोल्ने मेला, सिस्नो खोस्ने मेला लगायत वर्षे भरि मेला र पर्वहरू मनाउने यहाँको प्रचलन रहेको छ । मेला पर्वबाट यहाँको मौलिक संस्कृति नयाँ पुस्ताहरूमा हस्तान्तरण भैरहेको छ भने अर्कोतिर यसबाट पर्यटन प्रवर्धनमा निकै ठुलो टेवा पुग्ने देखिन्छ । गाउँमा रहेका परम्परागत घरायसी सामग्री, परम्परागत कृषि औजारहरू लगायत दैनिक प्रयोगमा आउने सामग्रीहरूको संरक्षण गरी यहाँको पर्वहरूको संरक्षण गर्नु पर्ने देखिन्छ । जसको लागि गाउँपालिकाले सांस्कृतिक संग्रहालय निर्माण गर्ने क्रममा रहेको छ भने मगर जातिको संस्कृतिलाई जर्गने गर्न र प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक लगानी थप्नुपर्ने देखिन्छ ।

घ.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. कला र संस्कृतिको प्रचार प्रसार गरी पर्यटन प्रवर्धन गर्न सकिने ।
- ख. अन्यत्रको भन्दा फरक संस्कृति भेषभुषा रहनसहन रहेकोले पर्यटनको संभावना देखिन्छ ।
- ग. संघ र प्रदेश सरकारबाट समेत संस्कृति संरक्षणमा सहयोग प्राप्त हुने सम्भावना रहेको छ ।

चुनौति

- क. नयाँ पुस्तामा संस्कृति हस्तान्तरण गर्न ।
- ख. प्रचार प्रसार र पर्यटक आकर्षण गर्न ।
- ग. कतिपय विकृति नियन्त्रण गर्न ।

घ.३. सोच

परम्परागत संस्कृतिको जगेर्ना गर्ने

घ.४. उद्देश्य

- क. गाउँपालिकाको मगर संस्कृतिको प्रोफाइल तयार गर्ने ।
- ख. पुरानो संस्कृतिलाई नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्ने वातावरण तयार गर्ने ।

घ.५. रणनीति

- क. सांस्कृतिक संग्रहालय निर्माण गर्ने र परम्परागत हस्तकला मुर्तिकलाहरूको संरक्षण गर्ने ।
- ख. विभिन्न स्थानमा रहेको मगर संस्कृतिलाई नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न तालिम सञ्चालन गर्ने ।
- ग. यहाँको पर्व, मेलाहरूको अध्ययन गरी सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण गर्ने ।
- घ. यहाँको मेला, पर्वहरूको प्रचार प्रसार गर्ने ।

घ.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २२

सूचक	संस्कृति प्रवर्द्धन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण		०	१	०	०
मगर संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम (संख्या)		०	४	४	४
स्थानीय जात्रा, मेला, पर्व हरूको अध्ययन (कार्यक्रम संख्या)		०	१	०	०
सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण		०	०	१	

ड.लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

ड.१. पृष्ठभूमी

समाजमा रहेका लैंगिक असमानता र राज्यका विभिन्न अवसरबाट बञ्चित वर्गको उत्थानको निमित्त सामाजिक समावेशीकरण तथा लैंगिक समानताको विषय महत्वपूर्ण हुन्छ । राज्यका विभिन्न अवसरहरूमा आरक्षणको व्यवस्था गरिएको भएपनि आरक्षणबाट मात्र सबैले अवसरमा सहभागी हुन पाएको अनुभूति गर्न सकेको अवस्था छैन भन्ने गुनासो सुन्ने गरिन्छ । महिला हिंसा, बालबिवाह लगायतका समस्या हालसम्म पनि समाजमा विद्यमान रहेको पाइन्छ । दलित, जनजाती, आदिवासी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, एकल महिला, गरिवीको रेखामुनि रहेको वर्ग समेतलाई स्थानीय सरकारबाट विभिन्न कार्यक्रम मार्फत सशक्तिकरण गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

ड.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. संघीय कानूनले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विषयमा कानून तथा नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्दै आईरहेको छ ।
- ख. स्थानीय सरकारले लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको पक्षमा भुमिका खेल्न सक्ने
- ग. बजेट तर्जुमा गर्दा लैंगिक मैत्री बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने
- घ. समाजमा चेतनाको स्तर बृद्धि भैरहेको छ ।

चुनौति

- क. बालबिवाह न्यूनीकरण गर्न
- ख. शिक्षामा समान अवसरको श्रृजना गर्न
- ग. महिलाहरूलाई स्वरोजगार श्रृजना गरी आत्मनिर्भर बनाउन
- घ. पिछडिएको समुदायको आर्थिक, सामाजिक रूपमा सबल बनाउन ।

ड.३. सोच

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशी विकास

ड.४. उद्देश्य

क. शिक्षामा लैंगिक विभेदको अन्त्य गर्ने ।

ख. महिलाहरूलाई स्वरोजगारी श्रृजना गरी आत्मनिर्भर बनाउने ।

ग. बालविवाह न्यूनीकरण गर्ने ।

घ. पिछडिएको वर्ग र समुदायको आर्थिक सामाजिक विकास सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।

ड.५. रणनीति

क. बालविवाह न्यूनीकरण सम्बन्धमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ख. महिलाहरूको आय आर्जन वृद्धि गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

ग. विद्यालयमा छात्रा छात्रवृत्ति कार्यक्रमबाट छात्राहरूलाई विद्यालय जान अभिप्रेरित गर्ने ।

घ. पिछडिएको वर्ग र समुदायका व्यक्तिहरूको आर्थिक उन्नतिको लागि कृषि, पशुपालन, सिपमुलक तालिम जस्ता कार्यक्रमहरूमा अनुदान तथा तालिम प्रदान गर्ने ।

ड. पिछडिएका वर्गको शैक्षिक स्तर उकास्न छात्रवृत्ति लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

च. आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ड.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २३

सूचक	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
प्रत्यक्ष लैंगिक उत्तरदायी बजेट (प्रतिशत)					
महिला हकहित सम्बन्धी स्थानीय कानून तर्जुमा (संख्या)	संख्या		१	१	१
अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी सम्झौता बमोजिम लैंगिक सचेतना कार्यक्रम (संख्या)	संख्या		१	१	१
महिला उद्धमी (संख्या)	जना				
सीपमुलक तालिम प्राप्त अपांगता भएका व्यक्ति	जना				
जेष्ठ नागरिकमैत्री कार्यक्रम	संख्या				

बाल मैत्री गाउँपालिका घोषणा	वर्ष भित्र				घोषणा
दलित उत्थान तथा रोजगार कार्यक्रमबाट रोजगारी प्राप्त गर्ने दलित	जना	१०	५	५	५
आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रम संख्या	संख्या	०	१	१	१
गरिव विपन्न परिवार पहिचान	वर्ष भित्र		पहिचान		

४.२.१. सामाजिक विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण
तालिका नं. २४

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	विद्यालय भर्ना अभियान कार्यक्रम	बालबालिकालाई विद्यालय बाहिर हुन नदिने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहने
	SEE परीक्षाको विशेष कक्षा सञ्चालन	शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३	SEE परीक्षामा B ग्रेड भन्दा कम ल्याउने विद्यार्थी संख्या न्यूनीकरण भएको हुने
	ईलर्निङ तथा डिजिटल कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम	शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१२	ईलर्निङ र डिजिटल कक्षा सञ्चालन भएको हुने ।
	स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण कार्यक्रम	शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३	स्थानीय पाठ्यक्रम तर्जुमा भएको हुने ।
	विद्यालय जनशक्ति व्यवस्थापन	गुणस्तरीय शैक्षिक जनशक्ति विकास	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१२	विद्यालयमा तालिम प्राप्त शिक्षक भएको हुने ।
	मातृशिशु सुरक्षा कार्यक्रम	मातृमृत्युदर घटाउने, शिशु मृत्युदर घटाउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	मातृशिशु मृत्युदर घटेको हुने
	बालबालिका खोप कार्यक्रम	बाल मृत्युदर घटाउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	बाल मृत्युदर घटेको हुने ।
	गाउँपालिका स्तरिय अस्पताल निर्माण	सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१०००००	अस्पताल निर्माण कार्यको थालनी भएको हुने ।

कोभिड-१९ तथा अन्य सरुवा र महामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	सरुवा रोग नियन्त्रण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१५	सरुवारोग नियन्त्रण भएको हुने ।
ईस्वास्थ्य सेवा प्रदान कार्यक्रम	सहज स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१५	ईस्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेको हुने ।
स्वास्थ्य चौकीहरूको स्तरोन्नति तथा ल्याबहरूको गुणस्तर विस्तार	सहज स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१२	स्वास्थ्य चौकीहरूको क्षमता वृद्धि भएको हुने । नया ल्याबहरूको स्थापना भएको हुने ।
गुणस्तरीय खानेपानी आपूर्ति आयोजना सञ्चालन (एक घर एक धारा)	गुणस्तरीय खानेपानी व्यवस्थापन	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५०	एक घर एक धारा निर्माण भएको हुने ।
खानेपानी मुल संरक्षण कार्यक्रम	पर्यावरण संरक्षण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	९	मुलहरूको संरक्षण भएको हुने ।
सरसफाई सूचक पुरा हुने कार्यक्रमहरू	पुर्ण सरसफाई युक्त गाउँपालिका निर्माण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१२	गाउँ पालिका पुर्ण सरसफाई युक्त हुने ।
सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण	संस्कृति जगेर्ना	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण भएको हुने ।
सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण	संस्कृति जगेर्ना	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	२००	संग्रालय निर्माण भएको हुने ।
लैंगिक सचेतना कार्यक्रम	महिला सशक्तिकरण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।
महिला उद्दमी विकास कार्यक्रम (आयआर्जन)	आय आर्जन वृद्धि र रोजगारी श्रृजना	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१२	महिलाहरूको आय आर्जन वृद्धि भएको हुने ।
बाल मैत्री गाउँपालिका	बालमैत्री वातावरण तयार	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा भएको हुने ।
दलित उत्थान कार्यक्रम	सशक्तिकरण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१०	दलित आय आर्जन तथा छुवाछुत अन्त्य भएको हुने ।
अपांगमैत्री कार्यक्रम	सशक्तिकरण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	अपांगता भएका व्यक्तिहरूको लागि आयआर्जन र सहज जीवन यापनको वातावरण तयार भएको हुने ।

गरिव तथा बिपन्न घरपरिवार पहिचान कार्यक्रम	गरिवि निवारण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३	गरिव घर परिवार पहिचान भएको हुने ।
बिपन्न घर परिवार आयआर्जन कार्यक्रमहरु	गरिवि निवारण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१५	बिपन्न घर परिवारको आयआर्जन बृद्धि भएको हुने ।
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट रोजगारी श्रृजना	गरिवि निवारण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३००	रोजगारी श्रृजना भई आयआर्जन बृद्धि भएको हुने ।
गरिवसंग विधेध्वर कार्यक्रम	गरिवि निवारण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६०	रोजगारी श्रृजना भई गरिवि निवारण हुने ।
गरिवसंग गाउँपालिका कार्यक्रम	गरिवि निवारण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३०	रोजगारी श्रृजना भई गरिवि निवारण हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा दिइएको छ ।

४.३. पूर्वाधार विकास

क. सडक तथा पुल

क.१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने मुख्य सडक लगायत अन्य शाखा सडकहरुलाई स्तरोन्नति गरी बाह्र महिना सवारी साधन चल्ने बनाउने गाउँपालिकाको थालनी चालु आर्थिक वर्षमा सकिएको छ । गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने मुख्य सडक प्रदेश सरकारको सहयोगमा स्तरोन्नति गरी पिच तथा ग्राभेलको कार्य हुन गईरहेको छ । हरिचौर देखि तारासम्मको मुख्य सडकको स्तरोन्नति गरि पिच गर्ने कार्य भैरहेको छ । घुस्मेली र अर्गल जोड्ने सडकमा पुल निर्माण गर्ने कार्य तथा शहिद मार्गको स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ । छरिएर रहेको बस्तीमा सबै टोलहरुमा मोटरबाटो पुर्याउने कार्य तत्काल सम्भव नभए पनि गाउँपालिकाको केन्द्र देखि वडा कार्यालय जोड्ने मोटरबाटो स्तरोन्नति गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

क.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. सडक निर्माणमा संघ र प्रदेश सरकारबाट सहयोग प्राप्त हुदै आईरहेको छ ।

ख. सबै वडा कार्यालयहरुमा सडकले छोएको छ ।

ग. अधिकांश टोलहरुमा शाखाबाटो पुर्याईएको छ ।

घ. गाउँपालिकाले सडक निर्माणमा प्राथमिकता दिएको छ ।

चुनौती

क. भौगोलिक विकटताले सडक निर्माण खर्चिलो भएको छ ।

ख. छरिएर रहेका बस्तीहरुमा सडक पुर्याउन

ग. शाखाबाटोहरूमा बाह्रै महिना सवारी साधन गुड्न सक्ने बनाउन

घ. घुस्मेली-अर्गल जोड्ने पुल र अन्य स्थानमा पक्की पुल निर्माण गर्न श्रोत जुटाउन

क.३. सोच

प्रमुख सडकहरूलाई पिच गर्ने र शाखा सडकहरूको स्तरोन्नति गरी मुख्य खोलाहरूमा पुल तथा झोलुङ्गे पुलको व्यवस्था गर्ने ।

क.४. उद्देश्य

क. गाउँपालिका जोड्ने मुख्य सडक पिच गर्ने ।

ख. वडा कार्यालय जोड्ने सडकहरूलाई स्तरोन्नति गरी ग्राभल गर्ने ।

ग. शाखा बाटोहरूलाई स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिना सवारी साधन चलन सक्ने बनाउने ।

घ. घुस्मेली खोलाको विभिन्न स्थानमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।

ङ. झोलुङ्गे पुल कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने ।

क.५. रणनीति

क. प्रदेश सरकारको सहयोगमा मुख्य सडक पिचको कार्य गर्न पहल गर्ने ।

ख. वडा कार्यालय जोड्ने मोटरबाटोहरूलाई स्तरोन्नति गरी ग्राभल गर्ने ।

ग. शाखा बाटोहरूलाई प्रधान मन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत सोलिङ्ग तथा ग्राभल गरी बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने बनाउने ।

घ. घुस्मेली खोलाको विभिन्न स्थानमा पक्की पुल निर्माण गर्न प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसंग अनुरोध गर्ने ।

ङ. झोलुङ्गे पुल कार्यक्रमलाई कार्यन्वयन गरी विभिन्न स्थानमा झोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ।

क.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २५

सूचक	सडक तथा पुल उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
नयाँ सडक निर्माण	कि.मि.	१२.५	६	६	६
सडकको स्तरोन्नति	कि.मि.	२०	१०	१०	१०
झोलुङ्गे पुल निर्माण	संख्या	१०	३	४	४
पक्की पुल निर्माण	संख्या	२	१	१	१
गाउँपालिका जोड्ने मुल सडक कालोपत्र (रिजालचोक माझखर्क अर्गल तारा सडक)	कि.मि.	०	२	५	५
अन्य (शाखा) सडक कालोपत्र	कि.मि.	०	२	५	५

ख. सिंचाई

ख.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिका क्षेत्रमा धान खेती उत्पादन हुने क्षेत्र कम भए पनि स्थानीय जातका तरकारी तथा अन्य कृषि उपजहरूको लागि सिंचाईको आवश्यकता रहेको छ । गाउँपालिकाले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा सर्शत अनुदान र समानिकरण अनुदानबाट कृषकहरूलाई सिंचाई अनुदान दिने गरेको छ । व्यावसायिक कृषि उत्पादनको लागि सिंचाई पूर्वाधार निर्माण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

ख.२. चुनौती तथा अवसर

चुनौती

क. भौगोलिक अवस्थाको कारण सिंचाई पूर्वाधारमा प्रयास लगानी जुटाउन ।

ख. सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराई कृषकहरूमा व्यावसायिक कृषि उत्पादनमा आकर्षण बढाउन ।

अवसर

क. स्थानीय उत्पादनहरू प्रति कृषकहरूको बढ्दो आकर्षण ।

ख. सिंचाईको लागि नदि तथा पानीको मुहानको उपलब्धता ।

ख.३. सोच

प्रयास सिंचाई पूर्वाधार व्यावसायिक कृषि उत्पादन र रोजगारी वृद्धि ।

ख.४. उद्देश्य

क. स्थानीय कृषि उपजमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन ।

ख. सिंचाईको माध्यमबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु ।

ख.५. रणनीति

क. साना सिंचाईमा कृषकहरूलाई अनुदान वितरण गर्ने ।

ख. व्यावसायिक कृषि फर्महरूमा सिंचाईको लागि प्रयास अनुदानको व्यवस्था गर्ने ।

ग. खानेपानी र सिंचाई सुविधालाई एकिकृत गरी दुवैको आवश्यकता पूरा गर्ने ।

ख.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २६

सूचक	सडक तथा पुल उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
सिंचाई सेवा (तरकारी तथा अन्य खाद्यान्नको लागि)	हेक्टर	२	२	५	१०
साना सिंचाई कुलो निर्माण/ पाईपबाट सिंचाई	सम्पन्न हुने आयोजना संख्या	५	२	५	१०

ग. भवन तथा शहरी विकास

ग.१. पृष्ठभूमि

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सरकारी भवनहरू मध्य हाल बनेका स्वास्थ्य चौकी वडा कार्यालय भवन तथा विद्यालय भवनहरू भुकम्प प्रतिरोधी रहेका छैन । गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणधिन रहेको छ । निजी आवासका भवनहरूलाई भुकम्प प्रतिरोधी बनाई सुरक्षित बस्ती विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । भवन निर्माण मापदण्ड तर्जुमा गरी कार्यन्वयनमा लैजानुपर्ने देखिन्छ । छरिएर रहेको वस्तीलाई एकिकृत वस्तीको रूपमा विकास गरी सम्पूर्ण सुविधाहरूलाई बस्तीमा केन्द्रित गर्न सके कम खर्चमा सबै सेवासुविधा पुर्याउन सकिने परिस्थिती श्रृजना हुने थियो । नक्सा पास गरी घर निर्माणको कार्य थालनी यसै आर्थिक वर्ष देखि शुरुवात गर्नेपर्ने देखिन्छ ।

ग.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. स्थानीय सरकारलाई भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड निर्माण गर्ने अधिकार प्राप्त हुनु
- ख. स्थानीय तहमा पर्याप्त प्राविधिक जनशक्ति रहनु
- ग. भवन निर्माण गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारबाट सहयोग प्राप्त हुनु ।
- घ. भवन निर्माण गर्दा मापदण्ड पुर्याउनुपर्ने विषयमा जनचेतनाको विकास हुदै जानु ।

चुनौति

- क. भवन निर्माण मापदण्ड बनाई कार्यन्वयन गर्न
- ख. नक्सा पास गरी घर बनाउने पद्धतीको शुरुवात गर्न ।
- ग. असुरक्षित घरहरूलाई भुकम्प प्रतिरोधी बनाउन ।
- घ. अव्यवस्थित भवन निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन ।
- ड. एकिकृत वस्ती विकास गर्न

ग.३. सोच

सुरक्षित भवन निर्माण तथा सुरक्षित र व्यवस्थित वस्ती विकास

ग.४. उद्देश्य

- क. सरकारी भवनहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने ।
- ख. भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने ।
- ग. नक्सा पास नगरीआवास तथा भवन निर्माण कार्य रोक्ने ।
- घ. एकिकृत वस्ती र व्यवस्थित वस्ती विकास योजना तर्जुमा गर्ने ।

ग. ५. रणनीति

- क. प्रशासनिक भवन, वडा कार्यालयहरू, विद्यालय भवन, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी लगायत सरकारी भवनहरूको निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिईने छ ।
- ख. गाउँपालिका भित्र सडक तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड/ निर्देशिका बनाई कार्यन्वयन गर्ने ।
- ग. भवन तथा सडक मापदण्ड अनुसार मात्रै निर्माण कार्य गर्ने कुरालाई कडाईका साथ कार्यन्वयन गर्ने ।
- घ. नक्सा पास दस्तुरलाई समयानुकुल बनाई कार्यन्वयन गर्ने ।
- ड. एकिकृत वस्ती विकासको योजना तर्जुमा गर्ने ।
- च. विपन्न परिवारहरूको निजी आवास निर्माण कार्यलाई संघ तथा प्रदेश सरकारको सहयोगमा तिब्रता दिने ।

ग. ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २७

सूचक	भवन तथा शहरी विकास उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
वडा कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	१	१	१	१
गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण	कामको प्रतिशत	५	५०	४५	५०
कम्तिमा १५ शैयाको अस्पताल निर्माण	कामको प्रतिशत	०	२०	६०	२०
विद्यालय भवन निर्माण	संख्या				
सामुदायिक भवन निर्माण	संख्या	२७	१	१	१
बहुउद्देश्यीय सभाहल निर्माण	कामको प्रतिशत	९०%	१०%	-	-
जनता आवास कार्यक्रम अन्तर्गत विपन्न परिवारलाई घर निर्माण	घर संख्या	२२	१४	१५	१५
नक्सा पास गरी घर निर्माणको थालनी	आ.व. वर्ष				
भवन निर्माण मापदण्ड लागू	लागू गर्ने वर्ष				

घ. उर्जा

घ.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकामा ताराखोलाका विभिन्न स्थानमा जलविद्युत उत्पादन गर्न निजी क्षेत्रको सक्रियता बढेको छ । गाउँपालिकाका केही बस्तीहरूमा नपुग भएको विद्युत गत आर्थिक वर्ष देखि सम्पूर्ण रुपमा विस्तार भई उज्यालो गाउँपालिकामा परिणत भईसकेको छ । सशर्त अनुदानको रुपमा बैकल्पिक उर्जा कार्यक्रमबाट संघीय सरकारको अनुदान प्राप्त हुने गरेको छ । गाउँपालिकाका सार्वजनिक स्थानहरूमा सोलार बत्ती जडान गर्ने कार्यको थालनी भएको छ । ताराखोला औधोगिक ग्राम निर्माण भईसकेपछि विद्युत खपतको दर बढ्ने देखिन्छ । राष्ट्रिय प्रशारण लाईन र स्थानीय उत्पादनको प्रशारण लाईनमा सामान्जस्यता ल्याउन जरुरी रहेको देखिन्छ ।

घ.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. विद्युत उत्पादनको प्रचुर सम्भावना रहेकोले जलविद्युतबाट गाउँपालिकाको आम्दानी बृद्धि गर्न सकिने ।

ख. बैकल्पिक उर्जाको उत्पादन गर्न सकिने ।

ग. संघ र प्रदेश सरकारबाट बैकल्पिक उर्जाको क्षेत्रमा लगानी गर्न सक्ने ।

घ. उत्पादित जलविद्युत विद्युत प्राधिकरणलाई विक्री गर्न सकिने ।

चुनौति

क. विद्युत खपतलाई बढाउन ।

ख. विद्युतको प्रयोगबाट आय आर्जनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी औद्योगिक वातावरण तयार गर्न आवश्यक पर्ने सीप, पुँजी, प्रविधि, बजार र कच्चा पदार्थहरूको व्यवस्थापन गर्न ।

ग. बैकल्पिक उर्जाको प्रयोगलाई बढाउन ।

घ. ३. सोच

उर्जाको प्रयोगबाट उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने र गरीवि निवारण गर्ने ।

घ. ४. उद्देश्य

क. जलविद्युतउत्पादनमा नीजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

ख. गाउँपालिकामा उर्जाको प्रयोग गरी औद्योगिक वातावरण तयार गर्ने ।

ग. बैकल्पिक उर्जाको प्रयोगलाई बढाउने ।

घ.५. रणनीति

क. चालुअवस्थामा रहेका जलविद्युत आयोजनाहरूलाई अधिकतम क्षमतामा उत्पादन गर्ने वातावरण तयार गर्ने ।

ख. नीजि क्षेत्रलाई थप नयाँ जलविद्युत आयोजनाहरूमा लगानी गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।

ग. औद्योगिक ग्राममा स्थापना हुने उद्योगहरूमा विद्युत खपत बढाउने र उत्पादन बृद्धी गर्ने ।

घ. बैकल्पिक उर्जाको प्रयोगमा प्रोत्साहन गर्ने ।

घ ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २८

सूचक	उर्जा उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
जलविद्युत उत्पादन	कि.वा.	३०२१			
बैकल्पिक उर्जा (सौर्य उर्जा)	कि.वा.				

ड. सञ्चार

ड.१. पृष्ठभुमी

नेपाल टेलिकमको मोबाईल टेलिफोन सेवाले गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रलाई समेटेको छ । भौगोलिक विकटताले ल्याण्डलाईन विस्तार हुन सकेको छैन यद्यपी हाल टेलिकमको ४G सेवा विस्तारले मोबाईल मार्फत ईन्टरनेट सुविधा प्राप्त भएको पाईन्छ । ईन्टरनेट सेवाको विस्तार गरी स्वास्थ्य शिक्षा क्षेत्रमा सूचना र सञ्चार प्रविधीको प्रयोग बढाई सहज सचेतना बृद्धि गर्न सकिने अवस्था रहेको छ । छरिएर रहेको बस्तीको कारण ईन्टरनेट सेवालाले तत्काल विस्तार गरी निशुल्क ईन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउन सक्ने अवस्था नभए पनि आफ्नै स्रोत साधनबाट ईन्टरनेट जडान गर्ने बानीको विकास भएको छ । सूचना तथा सञ्चार सेवाको प्रयोग गरी गाउँपालिकाले दिने सेवामा सहजता ल्याउने कार्य अगाडि बढाउनुपर्ने देखिन्छ ।

ड. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. नेपाल टेलिकमको विस्तार भएको छ गाउँपालिका भित्र सञ्चारको सुविधा बढेको छ ।
- ख. ईन्टरनेट प्रति जनताको चासो बढ्दो छ ।
- ग. निजी क्षेत्रको प्रतिस्पर्धाले ईन्टरनेट सुविधा सस्तो पर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ ।
- घ. ईन्टरनेट प्रयोग गर्नेको संख्या बढ्दै गएको छ ।

चुनौति

- क. सेवा प्रवाहमा सूचना र संचारको प्रयोग गर्न ।
- ख. सर्वसुलभ रूपमा ईन्टरनेट सुविधा विस्तार गर्न ।
- ग. स्वास्थ्य र शिक्षामा सूचना र प्रविधीको प्रयोग गर्न ।

ड. ३. सोच

सर्वसुलभ सूचना र प्रविधी तथा यसको प्रयोगबाट तिब्र आर्थिक वृद्धि

४. उद्देश्य

- क. सूचना र संचारको प्रयोगबाट रोजगारी श्रृजना गर्ने ।
- ख. सूचना र संचारको प्रयोग गरी सेवा प्रवाह सरलीकरण गर्ने ।
- ग. सबै गाउँ बस्तीमा सर्वसुलभ ईन्टरनेट सेवा विस्तार गर्ने ।
- घ. शिक्षा स्वास्थ्य लगायत सामाजिक क्षेत्रमा सूचना र सञ्चार प्रविधीको प्रयोग गर्ने ।

ड.५. रणनिति

- क. सूचना र संचार क्षेत्रको जनशक्ति तयार गर्न तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- ख. कृषि, पशुपालन, शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता क्षेत्रहरूमा सूचना र संचारको प्रयोग गरी आय आर्जन वृद्धि गर्ने तथा नयाँ प्रविधी र सीप भित्र्याउने ।
- ग. सूचना र संचारको प्रयोग गरी उत्पादित बस्तुको बजारीकरण गर्ने ।
- घ. ईन्टरनेट सेवाहरूको विस्तार गर्ने

ड. ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २९

सूचक	सञ्चार उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धी	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
ईन्टरनेटको पहुँच पुगेको जनसंख्या		७९५	१५००	२०००	३०००
आय आर्जनमा ईन्टरनेटको प्रयोग					

४.३.१. पुर्वाधार विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण
तालिका नं. ३०

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	नयाँ सडक निर्माण आयोजनाहरू	यातायातको सुविधा पुर्याउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		सडक नपुगेको गाउँमा सडक सञ्जाल विस्तार भएको हुने
	गाउँपालिका प्रवेश गर्ने मुख्य सडकहरू पिचगर्ने स्तरोन्नति गर्ने कार्यक्रम	यातायातको सुविधा पुर्याउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		मुख्य सडक पिच भएको हुने
	झोलुङ्गेपुल निर्माण सम्बन्धी आयोजनाहरू	सहज आवागमन गर्ने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		ग्रामीण आवागमन सहज भएको हुने
	पक्की पुल निर्माण	सहज आवागमन गर्ने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		सवारी साधन आवागमन सहज हुने
	शाखा सडकहरूको स्तरोन्नति	सहज आवागमन गर्ने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५०	शाखा सडकहरूको स्तरोन्नती भई बाह्रै महिना सवारी साधन गुड्न सक्ने हुनु
	सिंचाई कुलो निर्माण (संघ, प्रदेश र गाउँपालिका समेतको सहयोगमा)	सिंचाई सुविधा पुर्याई उत्पादन वृद्धि गर्ने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६०	कृषकहरूको कृषि उत्पादन बृद्धि हुने
	साना सिंचाई	सिंचाई सुविधा पुर्याई उत्पादन वृद्धि गर्ने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	४०	कृषकहरूको कृषि उत्पादन बृद्धि हुने
	वडा कार्यालय भवन निर्माण	सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३००	३ वटा वडा कार्यालय भवन निर्माण भएको हुने ।
	गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण	सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५५०	प्रशासनिक भवन निर्माण सम्पन्न भएको हुने
	१५ शैयाको अस्पताल निर्माण	सर्वसुलभ स्वास्थ्य सुविधा पुर्याउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	४००	१५ शैयाको अस्पताल निर्माण भएको हुने ।
	विद्यालय भवन निर्माण	शैक्षिक पुर्वाधार निर्माण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	२००	भवन नभएका विद्यालयहरूमा नयाँ विद्यालय भवन निर्माण भएको हुने ।

	सामुदायिक भवन निर्माण कार्यक्रम	सामुदायिक सचेतना वृद्धि	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	२०	सामुदायिक भवन निर्माण भएको हुने
	बहुउद्देश्यीय सभाहल निर्माण	सभा सम्मेलन कार्यलाई सहज तुल्याउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	२००	बहुउद्देश्यीय सभाहल निर्माण भएको हुने ।
	विपन्न परिवारलाई आवास निर्माण कार्यक्रम	विपन्न परिवारलाई आवासको व्यवस्था	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१००	विपन्न परिवारको घर निर्माण भएको हुने ।
	भवन निर्माण मापदण्ड लागू	भुकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५	भवन निर्माण मापदण्ड लागू भएको हुने
	निजी क्षेत्रबाट जलविद्युत उत्पादन वृद्धि	उर्जा उत्पादन र व्यापार	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	निजी क्षेत्रले लगानी गर्ने	विद्युत उत्पादन वृद्धि भएको हुने ।
	सौर्य उर्जा प्रवर्धन कार्यक्रम	नवीकरणीय बैकल्पिक उर्जाको विकास	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५०	बैकल्पिक उर्जाको विकासबाट गाउँटोल समुदायमा विद्युत प्रयोग भएको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.४. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

क. वन तथा भु-संरक्षण

क. १. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको अधिकांश भूभाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ, काठको रूपमा प्रयोग गर्न सकिने सल्लोको प्रचुर उपलब्धता रहेको पाइन्छ । जंगलमा जडीबुटि चरन क्षेत्र समेत भएकोले गाउँपालिकाको जंगललाई बहुक्षेत्रमा प्रयोग गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । औद्योगिक ग्राममा काष्ठ प्रशोधन उद्योग, जडिबुटि उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने अवस्था रहेको छ । सामुदायिक वनको अवधारणा अनुरूप समुदायको स्वामित्वमा रहेको वनको उत्पादनबाट बिक्री भएको बिक्रीबाट गाउँपालिकाले समेत आम्दानी बढाउन सक्ने देखिन्छ । वन उपभोक्ता समूहको आम्दानीलाई सामुदायिक विकासमा लगाई अर्थोपार्जनको माध्यम बनाउन सकिने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

क. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. वन क्षेत्रले ओगटेको भूभाग रहनु ।

ख. सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको सकृयता बढ्नु ।

ग. औद्योगिक ग्राममा काष्ठ प्रशोधन उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने सम्भावना रहनु ।

घ. जडिबुटि प्रशोधन उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने अवस्था रहेको ।

चुनौती

क. वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गर्न

- ख. वन पैदावार प्रशोधनबाट प्रतिस्पर्धी बस्तु उत्पादन गर्ने ।
- ग. वनको अधिकारको विषयमा संघ प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका र जिम्मेवारीको अस्पष्टता ।
- क. ३. सोच
- बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गरी वन तथा जडिबुटि संरक्षण तथा प्रभावकारी रूपमा विपद् व्यवस्थापन गर्ने
- क. ४. उद्देश्य
- क. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गर्नु
- ख. वन पैदावारबाट आय आर्जन र रोजगारी श्रृजना गर्नु ।
- ग. जडिबुटि अध्ययन गरी प्रशोधन र बजारीकरण गर्नु ।
- घ. प्रभावकारी रूपमा विपद् व्यवस्थापन गर्नु ।
- क. ५. रणनीति
- क. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको निमित्त सहजीकरण गर्ने ।
- ख. वन उपभोक्ता समितिको आयआर्जनलाई सामुदायिक लाभको लागि उपयोगमा ल्याउने ।
- ग. जडीबुटी अध्ययनको लागि गाउँपालिकाबाट आवश्यक रकम विनियोजन गरी विज्ञ समुहबाट अध्ययन गराई जडिबुटिको उपयोग गर्ने ।
- घ. वन पैदावारलाई कच्चा पदार्थको रूपमा उपयोग गर्ने गरी औद्योगिक ग्राममा उद्योग स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्ने ।
- ङ. विपद् व्यवस्थापन कोष खाता आवश्यक रकम संकलन गर्ने ।
- च. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक कानून तर्जुमा गरी रणनीति तयार गर्ने ।
- छ. विपद् व्यवस्थापनको निमित्त आवश्यक सामग्री, जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने ।

क. ६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३१

सूचक	वन तथा भु-संरक्षण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
सामुदायिक वनबाट काठको उत्पादन	क्यूबिक फिट				
बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	हेक्टर	३४८० (३० वटा)	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
बृक्षारोपण	हेक्टर		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
वातावरण सचेतना कार्यक्रमबाट लाभान्वितको संख्या	जना		३०	४०	४०
जडिबुटि खोज तथा अनुसन्धान शुरु	शुरु गर्ने वर्ष	०	शुरु		

काठमा आधारित उद्योग स्थापना	संख्या		२	१	१
बन उपभोक्ता समिति मार्फत आयआर्जन कार्यक्रम संख्या	संख्या				

ख. जलाधार संरक्षण

ख. १. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पानिका मुहान रहेकोले यिनिहरूको संरक्षण गरी वातावरणमा सकारात्मक प्रभाव पार्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । ताराखोला गाउँपालिकाको मुख्य नदि रहेको र यसको उत्पत्ति पनि यहि गाउँपालिका रहेकोले यसको मुहान संरक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । साथै खोलाको पार्ने नकारात्मक असरलाई न्यूनीकरण गरी अधिकतम लाभ लिन यसको सदुपयोग गर्नु जरुरी रहेको देखिन्छ ।

ख. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. पानीका प्रसस्त मुहानहरू रहनु ।
- ख. ताराखोलाको पानीबाट प्रसस्त विद्युत उत्पादन गर्न सक्ने सम्भावना
- ग. खोला किनारमा जोखिमयुक्त बस्तीहरू नहुनु

ख. ३. सोच

सुरक्षित जलाधार र पर्यावरण संरक्षण

ख. ४. उद्देश्य

- क. पानीको श्रोत पहिचान र संरक्षण
- ख. पहिरोको कारण बस्तीलाई पर्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने ।
- ग. पर्यावरण संरक्षण गर्ने ।
- घ. पोखरी निर्माण गरी पानीको संरक्षण गर्ने ।

ख. ५. रणनीति

- क. प्रत्येक वडाहरूमा रहेका पानीका मुहानहरूको पहिचान गरी संरक्षणको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- ख. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानहरूमा पहिरोको जोखिम अध्ययन गरी रोगथामको लागि कार्यक्रम संरक्षण गर्ने ।
- ग. विभिन्न वडाहरूमा पोखरी निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिने ।
- घ. पानीको सही सदुपयोग गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ख ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३२

सूचक	जलधार संरक्षण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
नदि नियन्त्रण	कि.मि.	५	३	३	४
जलाधार संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम	संख्या				
मुल संरक्षण कार्यक्रम संख्या	संख्या				

ग. जलवायु परिवर्तन

ग. १. पृष्ठभूमी

विश्वव्यापी रूपमा भईरहेको जलवायु परिवर्तनबाट नेपाल र ताराखोला गाउँपालिका समेत अछुतो रहेको छैन । जलवायु परिवर्तनबाट गाउँपालिकाका परम्परागत खेतिपातीमा नकारात्मक असर देखिएको पाईन्छ । जलवायु परिवर्तन विश्वव्यापी समस्या रहेकोले यसलाई न्यूनीकरण र अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

ग. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकार जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रतिबद्ध देखिन्छन् ।

ख. अन्य स्थानको तुलनामा जलवायु परिवर्तनको असर गाउँपालिकामा कम देखिएको छ ।

चुनौती

क. स्थानीय रूपमा अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक सीप प्रविधी र श्रोत जुटाउन

ख. स्थानीय प्रजातिका कृषि उत्पादनहरूलाई जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्न ।

ग. ३. सोच

जलवायु परिवर्तनको समस्या न्यूनीकरण गर्ने र अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ग. ४. उद्देश्य

क. जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्ने ।

ख. जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ग. स्थानीय रैथाने बालीलाई पर्ने जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्ने ।

ग. ५. रणनीति

क. अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ख. जलवायु परिवर्तन विषयमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ग. जलवायु परिवर्तनबाट स्थानीय बालीमा पर्ने असर न्यूनीकरणको लागि आवश्यक प्रविधी र सीपको विकास गर्ने ।

ग ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३३

सूचक	जलवायु परिवर्तन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
वातावरण मैत्री बजेट (Eco- Friendly Budget)	प्रतिशत				
अनुकुलन कार्यक्रम	संख्या				

घ. फोहरमैला व्यवस्थापन

घ.१.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३४

सूचक	फोहरमैला व्यवस्थापन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
प्रत्येक वडामा ल्याण्डफिल्ड साईड निर्माण	संख्या			१	२
कुहिने फोहरलाई कम्पोष्ट मल बनाउने प्रविधीको प्रयोग गर्ने कार्यक्रमको शुरुवात	साल				
पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न वडाहरूलाई पुर्ण सरसफाई वडा घोषणा	वडा संख्या	१	१	१	१
फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा टोल विकास संस्थालाई तालिम कार्यक्रम	तालिम संख्या				
पुन प्रयोग गर्न मिल्ने फोहरको पुन प्रयोग प्रविधी जडान वडा संख्या	वडा संख्या				

ड. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद् व्यवस्थापन

ड. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३५

सूचक	जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद्व्यवस्थापन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१
नदि नियन्त्रण	कि.मि.	५	३	५	५
पहिरो नियन्त्रण	संख्या	७			
पहिरोको जोखिमयुक्त जमिन पहिचान गरी वृक्षरोपण कार्यक्रम	कार्यक्रम संख्या	०	१०	२०	५०
विपद् व्यवस्थापन कोष खातामा रकम जम्मा	रु लाख	१०			
विपद् व्यवस्थापन सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन					
विपद सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा	निर्माण गर्ने आ.व.				

४.४.१. विषयगत क्षेत्रगत खर्च तथा कार्यक्रम/आयोजनाहरूको संक्षिप्त विवरण

अ. वन तथा भुसंरक्षण

तालिका नं. ३६

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	वन संरक्षण र समुदायलाई रोजगारी तथा आयआर्जन	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		-वनको बैज्ञानिक व्यवस्थापन हुने -समुदायस्तरमा रोजगारी र आयआर्जन भएको हुने
	वृक्षरोपण	-पहिरो नियन्त्रण -वातावरण संरक्षण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		खाली पर्ति जग्गामा उपयोगी वृक्षरोपण भएको हुने

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

	वातावरण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम	-वातावरण सम्बन्धी समुदायमा जागरुकता ल्याउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३	वातावरण सम्बन्धी सचेत नागरिकको विकास भएको हुने
	जडिबुटि खोज तथा अनुसन्धान	आयआर्जन बृद्धि	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	४	जडिबुटि पहिचान भएको हुने
	जडिबुटि प्रशोधन उद्योग स्थापना	रोजगारी श्रृजना	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५	नीजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरी जडिबुटि प्रशोधन उद्योग स्थापना भएको हुने
	काठमा आधारित उद्योग स्थापना	रोजगारी श्रृजना र गरीबी निवारण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		निजी क्षेत्रद्वारा औद्योगिक ग्राममा काठमा आधारित उद्योगहरू स्थापना भएको हुने
	वन उपभोक्ता समिति मार्फत आयआर्जन कार्यक्रम प्रोत्साहन	रोजगारी श्रृजना र गरीबी निवारण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		वन उपभोक्ता समितिको आम्दानी समुदायमा उपयोग भएको हुने । आय आर्जन बढेको हुने

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

आ. जलाधार संरक्षण

तालिका नं. ३७

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	नदि कटान नियन्त्रण कार्यक्रम	भु-संरक्षण प्रकोप नियन्त्रण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१०	नदि कटान नियन्त्रण भएको हुने
	जलाधार संरक्षण कार्यक्रम (पोखरी निर्माण)	पानीको मुहान संरक्षण पर्यावरण संरक्षण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१०	५ वटा पोखरी निर्माण भएको हुने ।
	मुल संरक्षण कार्यक्रम	पानीको मुहान संरक्षण पर्यावरण संरक्षण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५	मुलहरूको पहिचान र संरक्षण भएको हुने

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

इ. जलवायु परिवर्तन

तालिका नं. ३८

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	जलवायु अनुकुलन कार्यक्रम	जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	८	जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण भएको हुने
	प्रदुषण नियन्त्रण कार्यक्रम	वायु प्रदुषण नियन्त्रण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	४	समुदायस्तरमा नसङ्गे फोहर नष्ट गर्ने तरिका परिवर्तन भएको हुने

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ई. फोहरमैला व्यवस्थापन

तालिका नं. ३९

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	ल्याण्डफिल्ड साईट निर्माण कार्यक्रम	फोहरमैला व्यवस्थापन	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	८	सबै वडामा एक एक वटा ल्याण्डफिल्ड साईट निर्माण भएको हुने
	फोहरबाट मल बनाउने कार्यक्रम	जैविक मल उत्पादन र फोहरमैला व्यवस्थापन	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	८	फोहरबाट जैविक मल तयार भएको हुने
	पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा		०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१०	पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका हुने
	फोहर व्यवस्थापनमा तालिम कार्यक्रम	सचेतना र फोहरको सदुपयोग	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१०	फोहर व्यवस्थापनमा नागरिक सचेतनाको विकास भएको हुने
	नकुहिने फोहरको पुन प्रयोग प्रविधि प्रयोग गर्ने कार्यक्रम	फोहरमैला व्यवस्थापन	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१५	नकुहिने फोहरलाई पुन प्रयोग गरिएको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

उ. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद् व्यवस्थापन

तालिका नं. ४०

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	पहिरो नियन्त्रण कार्यक्रम	भुसंरक्षण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५	पहिरो नियन्त्रण भइ प्रकोप न्यूनीकरण भएको हुने
	नदि नियन्त्रण	ऐ ऐ	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	जलाधार संरक्षणमा विनियोजन गरिएको	नदि कटान नियन्त्रण भएको हुने
	पहिरो जोखिमयुक्त जमिन पहिचान तथा कार्यक्रम	जोखिम न्यूनीकरण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	पहिरोबाट हुन सक्ने क्षति न्युनिकरण भएको हुने
	विपद् व्यवस्थापन कोष खाता सञ्चालन	विपद् जोखिम न्यूनीकरण, उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	आवश्यकता अनुसार	कोषमा रकम जम्मा भएको हुने
	विपद् सम्बन्धी नीति कानूनहरुको तर्जुमा	विपद् व्यवस्थापनमा कानूनी आधार तयार	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	५	कानून तर्जुमा भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

१. पृष्ठभूमि

स्थानीय तह स्थापना भएको धेरै समय नभएको कारण गाउँपालिकामा कानून, नीति, तर्जुमा कै चरणमा रहेको अवस्था छ । यद्यपी हालसम्म विभिन्न ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका र कार्यविधीहरु तर्जुमा भई कार्यन्वयनमा रहेको अवस्था छ । कर्मचारीहरुको पदपुर्ति भैसकेको अवस्था रहेको छ । सबै वडा कार्यालयहरुमा ईन्टरनेटको व्यवस्था गरिएको छ भने सामाजिक सुरक्षा भत्ता र व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी कार्य अनलाईन मार्फत गर्ने कार्यको शुरुवात भएको छ । बेरुजुलाई कम गर्दै लैजाने र अनलाईन सेवा प्रवाह गर्ने कार्य चुनौतिको रुपमा रहेको छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधीहरुको नेतृत्व रहेको छ ।

ख. संविधानद्वारा नै स्थानीय तहलाई कानून बनाउने अधिकार दिएको छ ।

ग. जनताको सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउने वातावरण बनेको छ ।

चुनौती

- क. बेरुजुको मात्रा घटाउन ।
- ख. सेवा प्रवाहमा सरलीकरण गर्न ।
- ग. कानून कार्यन्वयनमा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
- घ. बदलिदो प्रविधिसंग जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरूलाई परिचित गराउन ।

३. सोच

सशक्त जनशक्ति, पारदर्शी र सरल सेवा प्रवाह तथा सुशासनयुक्त ताराखोला ।

४. उद्देश्य

- क. आधुनिक प्रविधीको प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने ।
- ख. जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास गर्ने ।
- ग. समय सापेक्ष ऐन, कानूनहरूको तर्जुमा गर्ने ।
- घ. करको दायरा बढाउने ।
- ङ. बेरुजुको अंक घटाउने ।

५. रणनीति

- क. कर्मचारी र जनप्रतिनिधीहरूलाई आधुनिक प्रवधीमा अद्यावधिक गराउने / तालिम प्रदान गर्ने ।
- ख. समय सापेक्ष सरल र पारदर्शी कानूनहरूको तर्जुमा गरी कार्यन्वयन गर्ने ।
- ग. भुक्तानी प्रणाली अनलाईन मार्फत गर्न आवश्यक पर्ने प्रविधी र जनशक्तिको विकास गर्ने ।
- घ. आन्तरिक आम्दानी बढाउन सम्पत्ती कर, नक्सा पास दस्तुर, खानीहरू लाई करको दायरामा ल्याउने ।
- ङ. बेरुजु आउन नदिन नियम कानूनहरूको कडाईका साथ पालना गर्ने गराउने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ४१

सूचक	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७७।०७८ को उपलब्धी	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७८।०७९	२०८०।०८१	२०८०।०८१
तालिम प्राप्त कर्मचारी	संख्या		एक तिहाइ	एक तिहाइ	एक तिहाइ
प्रविधी मैत्री जनप्रतिनिधी	संख्या		७	१३	३७
कानूनहरूको तर्जुमा	संख्या				
कार्यालयहरूमा आधुनिक प्रविधीको प्रयोग	साल		१	२	३
आन्तरिक आम्दानी	रु	३१०००००	४००००००	६००००००	८००००००
कार्यालयका सबै शाखामा कार्यसम्पदान सूचक तयार गरी लागू गर्ने	समय		नियम तथा मापदण्ड निर्माण	वडा कार्यालयमा कार्यन्वयन	गाउँपालिकामा कार्यन्वयन
अनलाईन सेवा प्रवाह गर्न सक्ने वडा र गाउँपालिका कार्यालय	कार्यालय संख्या		१	२	३

४.५.१ आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको विवरण

तालिका नं. ४२

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र मासि)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
	कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधी तालिम	जनशक्ति विकास	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१५	१. प्रविधी मैत्री जनप्रतिनिधी हुने २. अनलाईन सेवा प्रवाह गर्न सक्षम कर्मचारी
	कानूनहरूको तर्जुमा	सेवा प्रवाहमा कानूनको प्रयोग र सहजीकरण	निरन्तर र आवश्यकता अनुसार		१. कानूनहरू तर्जुमा भई कार्यन्वयन भएको हुने
	सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधीको प्रयोग सम्बन्धी कार्यक्रम	१. सेवा ग्राही मैत्री सेवा प्रवाह २. सेवा प्रवाहमा सरलीकरण	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	१४	१. सेवा प्रवाह अनलाईनबाट हुने २. छिटो छरितो सेवा प्रवाह हुने ३. सेवाग्राहीलाई सजिलो हुने ४. पारदर्शी कार्यसम्पादन हुने
	कर तथा शुल्कको दायरा बढाउने कार्यक्रम	१. आन्तरिक आम्दानी बढाई आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	१. सम्पत्तिकर लागु हुने २. घर नक्सा शुल्क उठ्ने ३. खनिजलाई करको दायरामा ल्याईने ४. आन्तरिक आम्दानी ८० लाख पुग्ने
	सार्वजनिक सुनुवाई	सुशासन कायम पारदर्शीता	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	६	१. सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न भएको हुने
	प्रत्येक शाखा र बडामा कार्य सम्पादन सूचक तयार	मापनयोग्य कार्य विवरण तयार गर्ने	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	८	१. कार्यसम्पादन सूचक तयार हुने २. सेवा प्रवाह पारदर्शी हुन ३. कार्यसम्पादन मापनका आधारमा प्रोत्साहन भत्ता हुने ४. पारदर्शी कार्य सम्पादन
	सामाजिक परिक्षण	सुशासन कायम	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	३	सामाजिक परिक्षण भएको हुने

	बेरुजु फछ्यौट	आर्थिक नियमितता	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१		बेरुजु फछ्यौट भएको हुने
	नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण	सेवा प्रवाहमा सुधार	०७८।०७९ देखि ०८०।०८१	२	नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण भएको हुने

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

अनुसूचि १

त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान (रु. हजारमा)

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	विषय उपक्षेत्र	आ.व. २०७७।७८ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७८।०७९ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
			कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तीय व्यय स्थिति	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तीय व्यय स्थिति	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तीय व्यय स्थिति
१	आर्थिक विकास	कृषि र पशु	६१५०				६७६५				७४४२			
२		पर्यटन	५७००				६२७०				६८९७			
३		उद्योग तथा वाणिज्य	१७००				१८७०				२०७५			
४		सहकारी	२००				२२०				२४२			
५		वित्तिय	०				०				०			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु												
	जम्मा		१२९५०				१४२४५				१५६८८			
७	सामाजिक विकास	शिक्षा	१२९३०				१४२२३				१५६४५			
८		स्वास्थ्य	७२८६				८०१४				८८१५			
९		खानेपानी तथा सरसफाई	६२२५				६८४७				७५३१			
१०		संस्कृति संरक्षण	४००				४४०				४८४			
११		लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५०				२४७५				२७२२			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु												
	जम्मा		२८८९१				३१७७९				३४९५५			

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

१२	पूर्वाधार विकास	सडक तथा पुल	२३००८				२५३०८				२७८३८			
१३		सिंचाई	३००				३३०				३६३			
१४		भवन तथा शहरी विकास	९७५४				१०७२९				११८०१			
१५		उर्जा	०				०				०			
१६		लघु तथा साना जलविद्युत	०				०				०			
१७		सञ्चार	०				०				०			
		सशर्त तथा अन्य आयोजनाहरु												
	जम्मा		३३०६२				३६३६७				४०००२			
१८	विपद् व्यवस्थापन	बन तथा भु-संरक्षण	४००				४४०				४८४			
१९		जलाधार संरक्षण	०				०				०			
२०		जलवायू परिवर्तन	०				०				०			
२१		फोहोरमैला व्यवस्थापन	३१००				३४१०				३७५१			
२२		जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापन	५०५०				५५५५				६११०			
	बन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन													
	सशर्त तथा अन्य आयोजनाहरु													
	जम्मा		८५५०				९४०५				१०३४५			

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

२४	मानव संसाधन विकास	१३००				१४३०				१५७३			
२५	संस्थागत क्षमता विकास	२९००				३१९०				३५०९			
२६	राजस्व परिचालन	०				०				०			
२७	वित्तीय व्यवस्थापन	०				०				०			
२८	वित्तीय जोखिम न्यूनीकरण	०				०				०			
०	सार्वजनिक सुनुवाई	०				०				०			
	सामाजिक परीक्षण	०				०				०			
३१	आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण	०				०				०			
३२	बेरूजू फल्ल्यौट	०				०				०			
३३	सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण	०				०				०			
३४	सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधि	०				०				०			
३५	नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण	०				०				०			
३६	अन्तर्निकाय समन्वय	०				०				०			
	प्रशासनिक खर्च	५८०००				६३८००				७०१८०			
	जम्मा	६२२००				६८४२०				७५२६२			
	सशर्त आयोजनाहरू	१५७२६०				१७२९८६				१९०२८४			
	समपूरक तथा विशेष आयोजनाहरू	५०१५१				५५१६६				६०६८२			
	जम्मा	३५३०६४				३८८३७०				४२७२०७			

अनुसूचि २

२.१ - आर्थिक विकासक्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. कृषि

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकताक्रम	दिगो विकास लक्ष्य	संकेतिक
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		कृषक दर्ता व्यवस्थापन कार्यक्रम (किसान सूचिकरण कार्यक्रम)	३००				३००				३००						
२		कृषि उपज संकलन तथा गोदाम घर निर्माण (कोल्ड स्टोर निर्माण)	८००				०				०						
३		साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) कार्यक्रम	७००				१२००				१२००						
४		एकिकृत नमुना कृषि फर्म स्थापना	०				१०००				१०००						
५		राष्ट्रिय फलफूल विकास कार्यक्रम (फलफूल दशक विरुवा रोपन कार्यक्रम)	५००				३००				५००						
६		मौसमी तरकारी विउँ वितरण	०				३००				३००						
७		कार्यक्रम अनुगमन मुल्याङ्कन लजेष्टिक	२५०				१००				१५०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

८	पशु पंछि माछा औषधी खरिद	४००				४००				४००						
९	बडा स्तरिय पशु पंछि तालिम	०				१००				१००						
१०	स्कुल प्रसार शिक्षा	०				५०				५०						
११	हिउदे वर्षे बहु वर्षे घाँस को बिउ वितरण	१००				२००				२००						
१२	बाखाको व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र पकेट मा लागत सहभागिता	०				५००				५००						
१३	ताराखोला जैविक कृषि बगैचा संचालन	१०००				०				०						
१४	जैविक विषादी वितरण	२००				०				०						
१५	मिनिटेलर वितरण (५०% अनुदान)	३५०				०				०						
१६	श्रेसर मेसिन वितरण (५०% अनुदान)	३५०				०				०						
१७	किवी बगैचाको लागि टि-बार व्यवस्थापन(५०% अनुदान)	५००				०				०						
१८	माटो परिक्षण शिविर संचालन तथा माटो सुधारको लागि आवश्यक सामग्री वितरण र प्रविधी हस्तान्तरण	३००				०				०						

१९	अलैचीको विरुवा खरिद तथा वितरण(५०% अनुदान)	३००				०				०					
२०	अन्य कृषि तथा पशु सम्बन्धी कार्यक्रम	०				२३२५				२७४२					
	(कृषि र पशु) जम्मा	६१५०				६७६५				७४४२					

ख. पर्यटन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		होमस्टे अनुदान	०				५००				५००						
२		संग्रालय निर्माण	१०००				०				०						
३		मन्दिर संरक्षण	०				५००				०						
४		गाईघाट झरनामा मन्दिर तथा रेलिङ्ग निर्माण (पुल निर्माण)	१०००				०				०						
५		सिउरे रत्नेचोक पदमार्ग निर्माण	१००				०				०						
६		कान्छी देउराली मोतीमारे पदमार्ग निर्माण	२००				०				०						
७		मानो कालिलेक पदमार्ग निर्माण	२००				०				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

८	वडा कार्यालय देखि टुले चौर पदमार्ग निर्माण	२००				०				०						
९	शहिद पार्क निर्माण	०				१०००				१०००						
१०	शहिदहरुको सालिक निर्माण	०				१०००				१०००						
११	भाटा पदमार्ग निर्माण	२००				०				०						
१२	चगाडि जलजला पदमार्ग निर्माण	१००				०				०						
१३	सलसले सिद्धथान पदमार्ग निर्माण	२००				०				०						
१४	करिमेला ग्रामिण पर्यटन नमुना वस्ती पूर्वाधार विकास	१५००				५००				५००						
१५	मिरेरी स्तम्भ निर्माण	१०००				०				०						
१६	पर्यटन सम्बन्धी अन्य योजनाहरु					२७७०				३८९७						
	जम्मा	५७००				६२७०				६८९७						

ग. उद्योग तथा वाणिज्य

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.			
१		औद्योगिक ग्राम निर्माण	१२००				१३२०				१४७०						
२		उपाध्यक्ष उद्यमशिलता तथा बजारिकरण अनुदान र पुरस्कार कार्यक्रम	५००				५५०				६०५						
		जम्मा	१७००				१८७०				२०७५						

घ. सहकारी

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८१।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.			
१		सहकारीको संस्थागत क्षमता विकास तालिम भ्रमण तथा जनशक्ति विकास (सहकारी व्यवस्थापन तालिम ६ दिने)	२००				२२०				२४२						
		जम्मा	२००				२२०				२४२						

अनुसूचि ३

२.२ - सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. शिक्षा

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण	४००				५००				५००						
२		व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ र अभिभावकहरु विच अन्तर्क्रिया, एवं व्यवस्थापकीय सुधार कार्यशाला	१००				०				०						
३		सामुदायिक विद्यालय संग गाउँपालिका (गाउँपालिका अभिभावक शिक्षा)कार्यक्रम संचालन	३००				५००				५००						
४		प्रतिभा पहिचान	२००				१२०				२००						
५		गाउँपालिका अध्यक्ष शैक्षिक सुधार कार्यक्रम	५००				५००				५००						
६		सघन विद्यालय अनुगमन खर्च	१५०				१५०				१५०						

७	शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रममा बैठक भत्ता, यातायात खर्च लगायत अन्य खर्चहरु	५००				२९०				५००						
८	शिक्षा दिवस	०				७५				७५						
९	गाउँपालिका स्तरिय शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण	२००				२००				२००						
१०	कक्षा ५ र ८ को परिक्षा संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	१७०				१५०				१५०						
११	प्र.अ. सुचना खर्च (प्रा.वि ५०० नि.मा. वि. ७०० मा.वि.१०००)	१७०				१७०				१७०						
१२	द्वन्द्व पिडित गरिब तथा जेहन्दार छात्र वृद्धी	४००				४००				४००						
१३	विद्यालयका प्र.अ. र लेखापाललाई तालिम (IEMIS तालिम)	१००				०				०						
१४	गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण	२०००				६०००				६०००						
१५	खेलकुद प्रशिक्षण	६००				६००				६००						
१६	एकीकृत पाठ्यक्रम तालिम	१००				०				०						

१७	गाउँपालिका अध्यक्ष शैक्षिक सुधार (गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन) कार्यक्रम	५००														
१८	छापामय कक्षाकोठा निर्माण	७५														
१९	रिडी प्रा. बि छाना तथा कक्षाकोठा मर्मत	२५०														
२०	युवा वर्ष प्रा.बि पहिरो नियन्त्रण तथा घेरावार	३००														
२१	लावाड सामुदायिक भवन झ्याल ढोका तथा फर्निचर निर्माण	३००														
२२	शैक्षिक पाश्चिन्न तथा योजना निर्माण	२००														
२३	विद्यालयमा करार शिक्षक पारिश्रमिक अनुदान	४०००														
२४	बालबिकास सहजकर्ता विद्यालय कर्मचारी तलव भत्ता	४२४०														
२५	रेडियो विषयगत क्वीज कार्यक्रम	७५														

२६	ताराखोला शहिद स्मृती पत्रकारिता पुरस्कार	१००														
२७	एक वडामा एउटा कभर्डहल निर्माण	१०००														
२८	न्यून आयस्रोत भएका प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संलग्न युवाहरुको लागि सामाजिक सुरक्षा व्यवस्था	३००														
२९	अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम (प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको लागि सामग्री खरिद)	१५००														
३०	नवसृजना युवा क्लब भवन मर्मत	२००														
३१	बराहाखोला खेल मैदान निर्माण	५००														
३२	भगवती बाल विकास केन्द्र घेरावार	१००														
३३	बाल कल्याण प्रा वि घेरावार	१००														
३४	शिक्षा सम्बन्धी अन्य कार्यक्रमहरु					४५८८				५७००						
	जम्मा	१२९३०				१४२२३				१५६४५						

ख. स्वास्थ्य

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.			
१		ल्याव सामग्री (एनालाइजर) खरिद	१०००				५००				५००						
२		औषधी खरिद	२००				३००				३००						
३		स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक बैठक	०				१००				१००						
४		ल्याव तथा नर्सिङ्ग हजार्ड	१००				१००				१००						
५		म.स्वा.से रिचार्ज खर्च	१५६				१५६				१५६						
६		क्षयरोग शिविर	०				५०				५०						
७		बर्थिङ्ग सेन्टर स्तरोन्नती	१०००				०				०						
८		स्वास्थ्य संस्थाहरुमा फर्निचर, कम्प्युटर खरिद तथा भवन एवं उपकरण मर्मत	५००				२५०				२५०						
९		म.स्वा.से तथा स्वास्थ्य कर्मिहरुलाई झोला र छाता वितरण	०				२००				२००						
१०		मे स्वा स्व से १० वर्षे जीवन बिमा	३००				३००				३००						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

११	म.स्वा.से मासिक बैठक खाजा भत्ता	३३०				३३०				३३०						
१२	सुनौलो हजार दिनका लागि पोषिलो खाना	३००				२००				३००						
१३	स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम	०				५००				५००						
१४	अमरभूमि स्वास्थ्य चौकी व्यवस्थापन (घेरावार)	१००				२००				२००						
१५	दोगाडी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई फर्निचर निर्माण तथा प्रिन्टर खरिद	२००				०				०						
१६	वर्षको दुईपटक स्वास्थ्य जाँच	१००				०				०						
१७	विपन्नको लागि स्वास्थ्य विमा प्रिमियम	३५०				०				०						
१८	आधारभूत अस्पतालको लागि उपकरण खरिद	१०००				०				०						
१९	उत्तर प्रसुति घरभेट	५०														
२०	अर्गल स्वास्थ्यचौकी अनुदान	१५००														

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

२१	आरोग्य केन्द्र मार्फत पालिका क्षेत्रमा स्थानीय जडिबुटिको पहिचान तथा योग शिविर सञ्चालन	२००														
२२	स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु					४८२८				५६२९						
	जम्मा	७२८६				८०१४				८८१५						

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		सरसफाई युक्त गाउँपालिका घोषणाको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन	०				५००				५००						
२		भुस्कात सार्वजनिक सौचालय निर्माण	०				३००				०						
३		माझखर्क सार्वजनिक सौचालय निर्माण	०				३००				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

४	खोलाखर्क प्रतिक्षालय तथा शौचालय निर्माण	०				४००				०					
५	खाप्टे डाडा खाने पानी मर्मत	१००													
६	वास्डी खानेपानी मुहान संरक्षण	५०													
७	गहिरा खानेपानी मुहान निर्माण	७५													
८	सिनुवा जलजला खानेपानी मुहान मर्मत	१२५				०				०					
९	कुनेको कुवा खानेपानी मुल संरक्षण	७५				०				०					
१०	संघको विशेष अनुदानको खानेपानी आयोजना	५८००				०				०					
११	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी योजना					५३४७				७०३१					
	जम्मा	६२२५				६८४७				७५३१					

घ. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैङ्गिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		अन्तर्राष्ट्रिय नारी दिवस	२५०				२५०				२५०						
२		महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम	४५०				४५०				४५०						
३		ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम	२५०				२५०				२५०						
४		दलित सशक्तिकरण	३००				३००				३००						
५		जनजाति सशक्तिकरण	३००				३००				३००						
६		अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रम	३००				३००				३००						
७		बालमैत्री स्थानीय साशन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२००				२००				२००						
८		सहिद सप्ताह कार्यक्रम	२००				२००				२००						
९		लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम					२२५				४७२						
		जम्मा	२२५०				२४७५				२७२२						

ड. संस्कृति प्रवर्द्धन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	रैगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		मेहेले शिवालय मन्दिर मर्मत	१००														
२		कालिका कोट मन्दिर मर्मत	१००														
३		सिङ्गुजी मन्दिर निर्माण	२००														
४		संस्कृति प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम					४४०				४८४						
		जम्मा	४००				४४०				४८४						

अनुसूचि ४

२.१ - पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. सडक तथा पुल

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	संकेतिक
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		तारागाउँ करिमेला सीप सडक	८०००				८०००				८०००						
२		चगाडी सिउरे मुलाबारी प्रजातन्त्र मा.वि सडक	४००				०				०						
३		भातखाने डाँडा देखि १ नं. वडा कार्यालय सडक स्तरोन्नती	१४१६६				२०००				२०००						
४		घुस्मेली भात खाने डाँडा सभाहल मोटरबाटो स्तरोन्नती	१११६६				२०००				२०००						
५		डोप्टा देखि बराह खोला मोटरबाटो	२०००				०				०						
६		दोभान सिर्खु मोटरबाटो मर्मत	३००				०				०						
७		ददिसेर गोरेटोवाटो मर्मत	१००				०				०						

८	गाउँ पोखरा मोटरबाटो सोलीङ	३००				०				०						
९	काक्राखोर गोरेटो बाटो	६०				०				०						
१०	काउलेखोला गिनुवा गोरेटो बाटो	१५०				०				०						
११	किम्चो देउराली तीनचुले मोटरबाटो (म्याग्दीको मंगला गा पा सँग साझेदारी)	५००				०				०						
१२	सिर्खु मुसुङ मोटरबाटो (बेनी न पा सँग साझेदारी)	५००				०				०						
१३	घुस्मेली देउराली मोटरबाटो स्तरोन्नती	१२००				०				०						
१४	गोर्काखोला गलेना मोटरबाटो निर्माण	१५०				०				०						
१५	सिरपुछने पुल निर्माण	५०				०				०						
१६	वनुखोला भिर रेलिङ	३००				०				०						
१७	कल्ले गाइघाट झर्ना मोटरबाटो निर्माण	४००				०				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

१८	गाउँपालिका स्तरीय सडक मर्मत	२०००				०				०						
१९	अर्सल टोस्काटे मोटरबाटो निर्माण	१००				०				०						
२०	ठूलोघाटी अर्सल मेहेले मोटरबाटो निर्माण	४००				०				०						
२१	कुवाघुम्टी सरने सहिदमार्ग	३००				०				०						
२२	ठूलोचौर खरी मोटरबाटो मर्मत	३००				०				०						
२३	बाँजोबोट सल्ला परलडाँडाँ मोटरबाटो निर्माण	३००				०				०						
२४	बिसौना नेपाले गोरेटो बाटो	२००				०				०						
२५	जुगेपानी रिडि प्रा वि गोरेटो बाटो	२००				०				०						
२६	ब्रोदरे गिनुवा गोरेटो बाटो	२००				०				०						
२७	छेल्डरखोला मोटरबाटो मर्मत	४००				०				०						
२८	कमङ्गीघाट पक्की पूल निर्माण	३५०				०				०						
२९	लानुवा मदम डाँडा मोटरबाटो मर्मत	२००				०				०						

३०	सीप दगदगे मोटरबाटो स्तरोन्नती	३००				०				०						
३१	सानो हिले पातल कटेरी मोटर बाटो मर्मत	३००				०				०						
३२	ताक्सेखोला औलादी गोरेटो बाटो मर्मत	३००				०				०						
३३	मच्छर भिरकुना गोरेटो बाटो मर्मत	२००				०				०						
३४	छेजी धस्मर अर्काथुम मोटरबाटो मर्मत	३००				०				०						
३५	धारापानी पँधेरा खोला डाडाखर्क मोटरबाटो मर्मत	७००				०				०						
३६	सरनेघाट पूल निर्माण	३००				०				०						
३७	बुर्तिघाट कल्भर्ट	१२४८				०				०						
३८	सडक निर्माण	०				१३३०८				१५८३८						
	जम्मा	२३००८				२५३०८				२७८३८						

ख. भवन तथा सहरी विकास

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.			
१		१ नं. वडा कार्यालय भवन निर्माण	०				५०००				५०००						
२		५ नं. वडा कार्यालय भवन निर्माण	०				५००				५००						
३		प्रशासकीय भवन निर्माण	२०६४				०				०						
४		३ नं वडा कार्यालय भवन निर्माण	०				४०००				४०००						
५		जन जागरण महिला भवन पलाष्टर/टायल छपाउने	०				४००				४००						
६		अर्गल मा वि भर्याङ निर्माण	१५०														
७		हल्पुखोला खोप केन्द्र शौचालय	१५०														
८		हिल महिला भवन फर्निचर खरिद	४०														
९		काक्राखोर सामुदायीक भवन रडरोगन र फर्निचर	१५०														

१०	सिङ्गुजी भवन फर्नीचर	१००														
११	वराहौखोला भवन फर्नीचर तथा रङ्गरोगन	२००														
१२	दलित भवन निर्माण	१५०														
१३	हिल गाउँ मै पकाउने सवदाह घाट निर्माण	१५०														
१४	साविक ८ महिला समूहको भवन निर्माण (२ नं वडा)	३००														
१५	भातखाने डाँडा बालविकास केन्द्र भवन निर्माण	५००														
१६	जुल्फे सामुदायिक महिला भवन निर्माण	३५०														
१७	४ वडा कार्याल फर्नीचर निर्माण	१५०														
१८	काफल डाँडा प्रतिक्षालय तथा शौचालय निर्माण	४००														
१९	असमुखे सामुदायिक भवन शौचालय तथा फर्नीचर	३००														

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

२०	संघको विशेष अनुदानको आयोजना अन्तर्गत अर्गल स्वास्थ्य चौकी निर्माण	४६००				०				०					
२१	अन्य भवन निर्माण	०				८२९				१९०१					
	जम्मा	९७५४				१०७२९				१९८०१					

ग. सिचाई

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुं जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुं जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुं जी ग त	वि. व्या.			
१		डोवता सिचाइ पोखरी निर्माण	१००				०				०						
२		हिल गाउँ सिचाइ पोखरी निर्माण	२००				०				०						
३		सिचाइ सम्बन्धी कार्यक्रम	०				३३०				३६३						
		जम्मा	३००				३३०				३६३						

घ. संचार

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७७।०७८ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.			
१																	

ड. लघु तथा साना जलविद्युत

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७७।०७८ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.			

च. उर्जा

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७७।०७८ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.			
१																	

अनुसूचि ५

३.१ — वन तथा वातावरण अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. वन तथा भू-संरक्षण

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	संकेतिक
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		जडिबुटी उत्पादनका लागि नर्सरी संचालन तथा अन्य बिरुवा रोपण कार्यक्रम	३००				०				०						
२		मच्छर पोखरी मर्मत	१००				०				०						
३		वृक्षरोपण तथा पोखरी निर्माण कार्यक्रम	०				४४०				४८४						
		जम्मा	४००				४४०				४८४						

ख. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विपद् व्यवस्थापन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	संकेतिक
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		पुसापु घाट पक्की साधु ग्याविन जाली	०				२००				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

२	वातावरण संरक्षण वृक्षारोपण तथा वायोइन्जिनियरिङ	१००				४००				६००					
३	घुस्मेली तल्लो वजार नदी नियन्त्रण	४५०													
४	कुहुँ ग्याविन	२००													
५	कमिरे डाँडा ग्याविन	१००													
६	मुढाकाटने ग्याविन	१००													
७	चट्याडबाट हुन सक्ने मानवीय क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न लाइटेनिङ एरिस्टरको जडान	५००				५००				५००					
८	धप्ल्याङ पुल ग्याविन	२००													
९	बुङ्ती घाट ग्याविन	२००													
१०	छेजीघाट ग्याविन	२००													
११	विपद व्यवस्थापन कोष खर्च	१०००				१५००				२०००					
१२	प्रकोपबाट विस्थापित नीजि आवास निर्माण	२०००				२०००				२०००					
१३	अन्य आयोजना					९५५				१०१०.१					
	जम्मा	५०५०				५५५५				६११०.१					

ग. फोहोर मैला व्यवस्थापन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		हरेक टोल वस्तीमा जम्मा हुने फोहोर मैलालाई व्यवस्थापन	१००								०						
२		तुलेचौर कुवा मर्मत भुस्कात	५०														
३		कुवा मर्मत सिरमबोट	५०														
४		सरसफाइयुक्त गाउँपालिका घोषणा	५००														
५		सिर्खु ढल निकास	१२५														
६		गहिरा बासमर ढल निकास	३००														
७		पुर्याँ लञ्जु ढल निकास	३००														
८		बाभो ढल निकास	१२५														
९		थामी बाल विकास खोल्सी ग्याविन तथा ढल निकास	१५०														
१०		गिनुवा ढल निकास	२००														

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

११	काक्राखोर आधारभुत विद्यालय भवन ढल निकास	२००														
१२	स्वास्थ्य चौकि धस्मर ढल निकास	२००														
१३	बिसौना ढल निकास	३००														
१४	तारा गाउँ ढल निकास	३००														
१५	पलिम ढल निकास	२००														
१६	ढल निकास समवन्धी विभिन्न आयोजनाहरु					३४१०				३७५१						
	जम्मा	३१००				३४१०				३७५१						

अनुसूचि ६

सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. मानव संसाधन विकास

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.			
१		कर्मचारी अध्ययन तथा तालिम खर्च	१०००				४३०				५७३						
२		न्यायीक समितिको कार्यसञ्चालनको लागि मेलमिलाप तालिम व्यवस्थापन	३००				१०००				१०००						
		जम्मा	१३००				१४३०				१५७३						

ख. संस्थागत क्षमता विकास

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.			
१		सफ्टवेयर जडान	०				१०००				१०००						
२		मोटर साईकल खरिद	०				६००				१०००						
३		ईन्जिनियरिङ सामग्री खरिद	०				५००				५००						

४	गाउँपालिका/ वडा कार्यालयमा नागरीक डिजिटल वडापत्रको व्यवस्थापन	२५०				०				१०९						
५	सार्वजनिक सुनुवाइ	३००				३००										
६	प्रत्येक चौमासीकमा कम्तीमा एक दिन वडा कार्यालयबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण	१००				१००				१००						
७	योजना सम्झौता तथा फरफारको लागि आवश्यक म्यानुअल	१००				०				१००						
८	टोल विकास समितिलाइ खाजा र सञ्चार सुविधा	२५०				१९०				२००						
९	वडा स्तरीय मेल मिलाप समितिको गठन	२००														
१०	फर्निचर खरिद	१०००				५००				५००						
११	२ नं. वडा कार्यालय व्यवस्थापन	२००														
१२	रेडियो सञ्चालन र व्यवस्थापन	२००														

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

१३	ताराखोला अनलाइन संस्थाको लागि फर्निचर अनुदान	३००														
	जम्मा	२९००				३९९०				३५०९						

ग. प्रशासनिक खर्च

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व. २०७८।०७९ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पूँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पूँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पूँजीगत	वि. व्या.			
१		पदाधिकारि पारिश्रमिक तथा सेवा सुविधा	८०००				८८००				९६८०						
२		कर्मचारि पारिश्रमिक	२३०००				२५३००				२७८३०						
३		पोषाक	७००				७७०				८४७						
४		औषधि उपचार खर्च	५००				५५०				६०५						
५		स्थानिय भत्ता	६००				६६०				७२६						
६		महंगि भत्ता	१०००				११००				१२१०						
८		फिल्ड भत्ता	५००				५५०				६०५						
९		अन्य भत्ता	१५००				१६५०				१८१५						
१०		विमा तथा नविकरण	५००				५५०				६०५						
११		कार्यालय इन्धन	१४००				१५४०				१६९४						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

१२	पानि तथा विजुलि	४००				४४०				४८४						
१३	संचार/ इन्टरनेट खर्च	७००				७७०				८४७						
१४	मेसिनरि तथा औजार मर्मत/ सम्भार खर्च	१५००				१६५०				१८१५						
१५	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खर्च	३०००				३३००				३६३०						
१६	इन्धन अन्य प्रयोजन	२००				२२०				२४२						
१७	पत्रपत्रिका छपाइ तथा सुचना प्रकासन	१५००				१६५०				१८१५						
१८	अन्य सेवासुल्क	१०००				११००				१२१०						
१९	अनुगमन/ मुल्यांकन	१०००				११००				१२१०						
२०	घरभाडा	३००				३३०				३३३						
२१	भ्रमण खर्च	२०००				२२००				२४२०						
२२	सामाजिक सुरक्षा	५००				५५०				६०५						
२३	विविध खर्च	३०००				३३००				३६३०						
२४	सवारि साधन मेसिनरि औजार भाडा	१०००				११००				१२१०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७८/०७९-२०८०/०८१)

२५	भैपरि आउने खर्च	१०००				११००				१२१०						
२६	कर्मचारि तथा पदाधिकारि कल्याणकारि कोष	१२००				१३२०				१४५२						
२७	सेवा परामर्श	२०००				२२००				२४२०						
	जम्मा	५८०००				६३८००				७०१८०						